

Bruxelles, den 20. november 2018
(OR. en)

14039/18

**Interinstitutionel sag:
2017/0063(COD)**

**CODEC 1935
RC 28
JUSTCIV 267
IA 364
PE 158**

ORIENTERENDE NOTE

fra:	Generalsekretariatet for Rådet
til:	De Faste Repræsentanternes Komité/Rådet
Vedr.:	Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende indre marked. - Resultat af Europa-Parlamentets førstebehandling (den 12.-15. november 2018 i Strasbourg)

I. INDLEDNING

I overensstemmelse med artikel 294 i TEUF og den fælles erklæring om den praktiske gennemførelse af den fælles beslutningsprocedure¹ har der været en række uformelle kontakter mellem Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen med henblik på at opnå enighed om denne sag ved førstebehandlingen og således undgå andenbehandling og forligsprocedure.

¹ EUT C 145, 30.6.2007, p. 5

I denne forbindelse fremsatte ordfører Andreas SCHWAB (PPE, DE) på vegne af Økonomi- og Valutaudvalget et kompromisændringsforslag (ændringsforslag 2) til forslaget til direktiv. Der var opnået enighed om dette ændringsforslag under ovennævnte uformelle kontakter.

II. AFSTEMNING

Ved afstemningen den 14. november 2018 vedtog plenarforsamlingen kompromisændringsforslaget (ændringsforslag 2) til forslaget til direktiv. Det således ændrede kommissionsforslag udgør Parlamentets førstebehandlingsholdning, som er indeholdt i dets lovgivningsmæssige beslutning, jf. bilaget til denne note². Plenarforsamlingen vedtog også en erklæring fra Kommissionen (ændringsforslag 3)

Parlamentets holdning svarer til, hvad institutionerne tidligere var blevet enige om. Rådet skulle således kunne godkende Parlamentets holdning.

Retsakten vil derefter blive vedtaget med den ordlyd, der svarer til Parlamentets holdning.

² Den udgave af Parlamentets holdning, der findes i den lovgivningsmæssige beslutning, er forsynet med angivelse af de ændringer, der er foretaget i Kommissionens forslag. Tilføjelser til Kommissionens tekst er fremhævet med *fed skrift og kursiv*. Udgået tekst er angivet med "■".

Styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheder og sikring af et velfungerende indre marked *I**

Europa-Parlamentets lovgivningsmæssige beslutning af 14. november 2018 om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende indre marked (COM(2017)0142 – C8-119/2017 – 2017/0063(COD))

(Almindelig lovgivningsprocedure: førstebehandling)

Europa-Parlamentet,

- der henviser til Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådet (COM(2017)0142),
 - der henviser til artikel 294, stk. 2, og artikel 103 og 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, på grundlag af hvilke Kommissionen har forelagt forslaget for Parlamentet (C8-119/2017),
 - der henviser til artikel 294, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,
 - der henviser til, at det kompetente udvalg har godkendt den foreløbige aftale i henhold til forretningsordenens artikel 69f, stk. 4, og at Rådets repræsentant ved skrivelse af 20. juni 2018 forpligtede sig til at godkende Europa-Parlamentets holdning, jf. artikel 294, stk. 4, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,
 - der henviser til forretningsordenens artikel 59,
 - der henviser til betænkning fra Økonomi- og Valutaudvalget og udtalelse fra Udvalget om det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse (A8-0057/2018),
1. vedtager nedenstående holdning ved førstebehandling;
 2. tager Kommissionens erklæring, der er vedføjet som bilag til denne beslutning, til efterretning;
 3. anmoder om fornyet forelæggelse, hvis Kommissionen erstatter, i væsentlig grad ændrer eller agter i væsentlig grad at ændre sit forslag;
 4. pålægger sin formand at sende Parlamentets holdning til Rådet og Kommissionen samt til de nationale parlamenter.

Europa-Parlamentets holdning fastlagt ved førstebehandlingen den 14. november 2018 med henblik på vedtagelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/... om styrkelse af de nationale konkurrencemyndigheders forudsætninger for at håndhæve konkurrencereglerne effektivt og sikring af et velfungerende indre marked

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 103 og 114,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg³,

efter den almindelige lovgivningsprocedure,⁴ og

³ EUT C 345 af 13.10.2017, s. 70.

⁴ Europa-Parlamentets holdning af 14.11.2018.

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Artikel 101 og 102 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) er ufravigelige retsgrundsætninger og bør anvendes effektivt overalt i Unionen for at sikre, at konkurrencen i det indre marked ikke fordrejes. Det er nødvendigt at sikre en effektiv håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF for at skabe mere fair og åbne konkurrenceprægede markeder i Unionen, hvor virksomhederne konkurrerer efter evne uden virksomhedsskabte hindringer for markedsadgang og således kan bidrage til vækst og jobskabelse. Effektiv håndhævelse af disse regler beskytter forbrugerne **og de virksomheder, der er aktive i det indre marked**, mod forretningsmetoder, der holder priserne på varer og tjenesteydelser kunstigt oppe, og giver dem et større udvalg af innovative varer og tjenesteydelser.
- (2) Medlemsstaternes nationale konkurrencemyndigheder står sammen med Kommissionen for den offentlige håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF, jf. Rådets forordning (EF) nr. 1/2003⁵. De nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen danner tilsammen et netværk af offentlige myndigheder, der anvender Unionens konkurrenceregler i et nært samarbejde ("Det Europæiske Konkurrencenetværk").

⁵ Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1).

- (3) De nationale konkurrencemyndigheder og retter er forpligtet til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF på aftaler, vedtagelser inden for virksomhedssammenslutninger, samordnet praksis eller misbrug af en dominerende stilling, der kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater, jf. artikel 3, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1/2003. I praksis anvender størsteparten af de nationale konkurrencemyndigheder national konkurrenceret ■ parallelt med artikel 101 og 102 i TEUF. Dette direktiv har derfor til formål at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder garanteres den nødvendige uafhængighed og de fornødne ressourcer og håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser til effektivt at anvende artikel 101 og 102 i TEUF, og det vil således uvægerligt påvirke den ■ nationale konkurrenceret, når den anvendes parallelt af de nationale konkurrencemyndigheder. ***Desuden bør de nationale konkurrencemyndigheders anvendelse af national konkurrenceret på aftaler, vedtagelser inden for virksomhedssammenslutninger eller samordnet praksis, der kan påvirke handelen mellem medlemsstater, ikke føre til et andet resultat end det, som de nationale konkurrencemyndigheder når i henhold til EU-retten, jf. artikel 3, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1/2003. I sådanne tilfælde af parallel anvendelse af national konkurrenceret og EU-ret er det derfor vigtigt, at de nationale konkurrencemyndigheder garanteres den samme nødvendige uafhængighed og de samme fornødne ressourcers og håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser, for at sikre at der ikke nås et andet resultat.***

- (4) Når de nationale konkurrencemyndigheder gives beføjelse til at indhente alle oplysninger vedrørende virksomheder, som er genstand for en undersøgelse, herunder i digital form, uanset hvilket medie disse er lagret på, vil det også påvirke omfanget af de nationale konkurrencemyndigheders beføjelser, når de på et tidligt tidspunkt i deres sager træffer de relevante undersøgelsesforanstaltninger på grundlag af **■** national konkurrenceret anvendt parallelt med artikel 101 og 102 i TEUF. Hvis omfanget af de undersøgelsesbeføjelser, som de nationale konkurrencemyndigheder tillægges, afhænger af, hvorvidt de i sidste instans vil anvende national konkurrenceret alene eller parallelt med artikel 101 og 102 i TEUF, vil det hæmme effektiviteten af håndhævelsen af konkurrenceretten i det indre marked. Derfor bør dette direktiv finde anvendelse, både når artikel 101 og 102 i TEUF anvendes alene, og når disse bestemmelser anvendes parallelt med national konkurrenceret på samme sag. I forhold til beskyttelsen af straflempelsesansøgninger og forligsredegørelser bør dette direktiv også omfatte national konkurrenceret, når denne anvendes alene.

- (5) National ret afskærer mange nationale konkurrencemyndigheder fra de garantier for uafhængighed og ressourcer samt de håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser, der er nødvendige for at kunne håndhæve Unionens konkurrenceregler på effektiv vis. Det undergraver deres mulighed for effektivt at anvende artikel 101 og 102 i TEUF eller national konkurrenceret parallelt med artikel 101 og 102 i TEUF. Eksempelvis har mange nationale konkurrencemyndigheder ikke efter national ret effektive redskaber til at indhente beviser for overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF eller udstede bøder til virksomheder, som overtræder reglerne, eller de råder ikke over de **fornødne menneskelige og økonomiske ressourcer samt operationelle uafhængighed** til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF effektivt. Det kan forhindre de nationale konkurrencemyndigheder i overhovedet at træffe foranstaltninger eller begrænse deres muligheder for håndhævelse. Denne mangel på garantier for uafhængighed og ressourcer samt i håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser til effektivt at kunne anvende artikel 101 og 102 i TEUF hos mange nationale konkurrencemyndigheder betyder, at sager vedrørende virksomheder, som benytter sig af konkurrencebegrænsende metoder, kan falde meget forskelligt ud, alt efter hvilken medlemsstat virksomhederne er aktive i. Nogle virksomheder kan helt undgå håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF eller de kan blot være genstand for en ineffektiv håndhævelse. I nogle medlemsstater kan virksomhederne f.eks. slippe for en bøde ved blot at omstrukturere.
- (6) Den uensartede håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF, uanset om den anvendes alene eller parallelt med den nationale konkurrenceret, medfører forspildte muligheder for at fjerne hindringer for markedsadgang og skabe mere **fair** konkurrenceudsatte markeder i hele Unionen, hvor virksomhederne konkurrerer efter evne. Situationen er værst for virksomheder og forbrugere i de medlemsstater, hvor de nationale konkurrencemyndigheder er dårligt rustede til at håndhæve reglerne effektivt. Virksomheder kan ikke konkurrere efter evne, hvis der frit kan gøres brug af konkurrencebegrænsende metoder, f.eks. fordi der ikke kan indhentes beviser for konkurrencebegrænsende metoder, eller fordi virksomhederne kan slippe for bøder. Virksomhederne har derfor ingen interesse i at gå ind på sådanne markeder og udøve deres etableringsret og tilbyde varer og tjenesteydelser dér. Forbrugere i medlemsstater med et lavere håndhævelsesniveau går glip af fordelene ved en effektiv håndhævelse af konkurrencereglerne. Den uensartede håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF i **Unionen**, uanset om reglerne anvendes alene eller parallelt med den nationale

konkurrenceret, ■ fordrejer således konkurrencen i det indre marked og undergraver dets funktionsmåde.

- (7) Mangler i og begrænsninger af de nationale konkurrencemyndigheders redskaber og garantier undergraver systemet med parallelle kompetencer til håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF, der skal fungere som et sammenhængende hele på grundlag af et nært samarbejde i Det Europæiske Konkurrencenetværk. Systemet beror på, at myndighederne kan regne med hjælp til at træffe undersøgelsesforanstaltninger på hinandens vegne ***med henblik på at fremme samarbejde og gensidig bistand mellem medlemsstaterne.*** Det kan imidlertid ikke fungere efter hensigten, hvis der stadig findes nationale konkurrencemyndigheder, som ikke råder over tilstrækkelige undersøgelsesredskaber. På andre centrale områder er de nationale konkurrencemyndigheder ikke i stand til at yde gensidig bistand. For eksempel kan virksomheder, som er aktive på tværs af grænserne, undgå at betale bøder i de fleste medlemsstater, blot fordi de ikke har en juridisk tilstedeværelse i nogle af de medlemsstater, som de er aktive i. Det mindsker incitamentet til at efterleve artikel 101 og 102 i TEUF. Den deraf følgende ineffektive håndhævelse fordrejer konkurrencen for de lovlydige virksomheder og undergraver forbrugertilliden i det indre marked, især på det digitale område.

- (8) For at sikre en reelt ensartet håndhævelse af konkurrencereglerne i Unionen, som skaber mere lige vilkår for virksomhederne i det indre marked og mindre ulige betingelser for forbrugerne, bør der indføres **grundlæggende** garantier for uafhængighed, de **fornødne økonomiske, menneskelige, tekniske og teknologiske** ressourcer og **minimum**shåndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser ved anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF og ved anvendelse af national konkurrenceret parallelt med disse artikler, således at de **nationale administrative konkurrencemyndigheder** kan være fuldt effektive.
- (9) Dette direktiv bør have både artikel 103 og artikel 114 i TEUF som retsgrundlag. Det skyldes, at direktivet ikke alene vedrører anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF og den parallelle anvendelse af national konkurrenceret og disse artikler, men også omfatter manglerne i og begrænsningerne af de nationale konkurrencemyndigheders redskaber og garantier, der er nødvendige ved anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF, fordi sådanne mangler og begrænsninger både hæmmer konkurrencen og det indre markeds rette funktionsmåde.

- (10) Indførelsen af **grundlæggende** garantier for at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder **ensartet og** effektivt kan anvende artikel 101 og 102 i TEUF, bør ikke berøre medlemsstaternes mulighed for at bevare eksisterende eller indføre mere vidtrækkende garantier for de **nationale administrative konkurrencemyndigheders** uafhængighed og ressourcer og mere detaljerede regler for **de nationale konkurrencemyndigheders** håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser. Medlemsstaterne bør navnlig kunne tillægge de nationale konkurrencemyndigheder yderligere beføjelser, der går videre end de grundlæggende beføjelser i dette direktiv, for at styrke deres effektivitet yderligere, *f.eks. beføjelser til at pålægge fysiske personer bøder eller undtagelsesvis beføjelser til at foretage kontrolundersøgelser med samtykke fra dem, der er genstand for kontrolundersøgelsen.*

- (11) Derimod er der behov for detaljerede regler vedrørende betingelserne for straflempe i forbindelse med hemmelige karteller. Virksomhederne vil kun afsløre hemmelige karteller, som de har deltaget i, hvis der er tilstrækkelig retlig sikkerhed om mulighederne for at opnå bødefritagelse. De markante forskelle mellem de forskellige straflempeordninger i medlemsstaterne skaber retlig usikkerhed for potentielle ansøgere om straflempe. Dette kan mindske incitamentet til at ansøge om straflempe. Hvis medlemsstaterne kunne gennemføre eller anvende **klarere og harmoniserede** regler for straflempe på det område, som dette direktiv vedrører, ville det ikke alene **bidrage til** målet om at fastholde incitamentet for ansøgerne til at afsløre hemmelige karteller med henblik på at gøre håndhævelsen af konkurrencereglerne i Unionen så effektiv som mulig, men også **sikre** lige vilkår for virksomhederne i det indre marked. Dette bør ikke forhindre medlemsstaterne i at anvende straflempeordninger ikke alene i forbindelse med hemmelige karteller, men også andre overtrædelser af artikel 101 i TEUF og de tilsvarende bestemmelser **i national konkurrenceret, eller acceptere anmodninger om straflempe fra fysiske personer indgivet i deres eget navn. Dette direktiv bør heller ikke berøre straflempeordninger, der udelukkende giver mulighed for fritagelse for sanktioner i straffesager vedrørende håndhævelse af artikel 101 i TEUF.**

- (12) Dette direktiv bør ikke finde anvendelse på nationale love om pålæggelse af strafferetlige sanktioner over for fysiske personer, undtagen hvor der er tale om regler angående samspillet mellem straflempelsesordninger og sanktioner mod fysiske personer. ***Det bør heller ikke finde anvendelse på nationale love om pålæggelse af administrative sanktioner over for fysiske personer, der ikke opererer som en uafhængig økonomisk aktør på et marked.***
- (13) ***I henhold til artikel 35 i forordning (EF) nr. 1/2003 kan medlemsstaterne betro håndhævelsen af artikel 101 og 102 i TEUF udelukkende til en administrativ myndighed, som det er tilfældet i de fleste jurisdiktioner, eller de kan betro denne opgave til både retslige og administrative myndigheder. I sidstnævnte tilfælde er den administrative myndighed primært ansvarlig for udførelse af undersøgelsen, mens den retslige myndighed typisk tillægges beføjelse til at træffe afgørelser om pålæggelse af bøder og kan have beføjelser til at træffe andre afgørelser, f.eks. om fastslåelse af en overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF.***

- (14) De beføjelser, der ***ved dette direktiv*** tillægges de nationale konkurrencemyndigheder, ***herunder undersøgelsesbeføjelser***, bør være underlagt passende sikkerhedsgarantier, der som minimum opfylder EU-rettens almindelige principper og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder ***i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis, navnlig i forbindelse med sager, der kan give anledning til pålæggelse af sanktioner***. Disse sikkerhedsgarantier omfatter retten til god forvaltning og respekten for virksomhedernes ret til forsvar, som er et afgørende aspekt af retten til at blive hørt. Navnlig bør de nationale konkurrencemyndigheder meddele de parter, som er genstand for en undersøgelse, de foreløbige klagepunkter, der er rejst mod dem efter artikel 101 eller 102 i TEUF ***i form af en klagepunktsmeddelelse eller en lignende foranstaltning***, før der træffes en afgørelse, ***der fastslår en overtrædelse***, og disse parter bør have mulighed for effektivt at fremsætte bemærkninger til disse klagepunkter, før der træffes en sådan afgørelse. Parter, til hvem foreløbige klagepunkter over en påstået overtrædelse af artikel 101 eller artikel 102 i TEUF er blevet meddelt, bør have ret til aktindsigt i de nationale konkurrencemyndigheders relevante sagsakter med henblik på effektivt at kunne udøve deres ret til forsvar.

Retten til aktindsigt bør være med forbehold for virksomhedernes legitime interesse i at beskytte deres forretningshemmeligheder og bør ikke gælde fortrolige oplysninger og interne dokumenter hos samt korrespondance mellem de nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen. Med hensyn til de nationale konkurrencemyndigheders afgørelser, ***navnlig de afgørelser, der vedrører fastslåelse af en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF og udstedelse af påbud eller bøder, bør adressaterne*** desuden have adgang til effektive retsmidler i overensstemmelse med artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Sådanne ■ afgørelser bør være begrundede, så adressaterne kan få fuldt indblik i årsagerne til afgørelsen og gøre brug af deres adgang til effektive retsmidler. ***Desuden bør medlemsstaterne i overensstemmelse med retten til god forvaltning sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder ved anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF behandler sagerne inden for rimelig tid under hensyntagen til den enkelte sags særlige karakter.*** Sikkerhedsgarantierne bør udformes således, at der skabes balance mellem virksomhedernes grundlæggende rettigheder og pligten til at sikre en effektiv håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF.

- (15) ***Udveksling af oplysninger mellem de nationale konkurrencemyndigheder og anvendelse af oplysningerne som bevismateriale i forbindelse med anvendelsen af artikel 101 eller artikel 102 i TEUF bør foregå i henhold til artikel 12 i forordning (EF) nr. 1/2003.***

- (16) En afgørende forudsætning for en effektiv og ensartet anvendelse af Unionens konkurrenceregler er, at de ***nationale administrative konkurrencemyndigheder*** er i stand til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF på en uvildig måde og under hensyntagen til den almene interesse i en effektiv håndhævelse af disse regler.
- (17) De ***nationale administrative konkurrencemyndigheders operationelle*** uafhængighed bør styrkes for at sikre en effektiv og ensartet anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF. I den forbindelse bør national ret indeholde specifikke bestemmelser, der sikrer, at de ***nationale administrative konkurrencemyndigheder*** ved anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF er beskyttet mod udefrakommende indblanding og politisk pres, som kan lægge hindringer i vejen for en uafhængig vurdering af de sager, de får til behandling. ***National ret*** bør derfor på forhånd fastlægge ***grundene til afskedigelse af de personer hos den nationale administrative konkurrencemyndighed, der træffer afgørelse om udøvelse af de beføjelser, der er omhandlet i dette direktivs artikel 10, 11, 12, 13 og 16,*** for at fjerne enhver tvivl om ***deres*** upartiskhed og deres uimodtagelighed over for udefrakommende indblanding. ***Tilsvarende bør national ret på forhånd fastlægge klare og gennemsigtige regler og procedurer for udvælgelse og ansættelse eller udpegning af disse personer. For at sikre de nationale administrative konkurrencemyndigheders upartiskhed bør de bøder, som de pålægger for overtrædelse af artikel 101 og artikel 102 i TEUF, desuden ikke anvendes til at finansiere disse myndigheder direkte.***

- (18) For at sikre de *nationale administrative konkurrencemyndigheders operationelle* uafhængighed bør deres chefer, ansatte og *beslutningstagere* udvise integritet og afstå fra enhver handling, der er uforenelig med varetagelsen af deres opgaver. For at forebygge en eventuel underminering af chefernes, de ansattes eller beslutningstagernes uafhængighed *bør de* under deres ansættelses- eller embedsperiode og i en rimelig periode derefter *afstå fra enhver uforenelig handling, lønnet som ulønnet*.
- (19) *Dette betyder, at de ansatte og beslutningstagerne* under deres ansættelses- eller embedsperiode *ikke bør kunne behandle sager vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, som de har været involveret i, eller som direkte vedrører virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, som de har været ansat eller på anden måde professionelt engageret i, hvis dette potentielt kan påvirke deres uafhængighed i en specifik sag. Tilsvarende bør de ansatte og beslutningstagerne og deres nære pårørende* ikke have interesser i virksomheder eller organisationer, der *er genstand for sager vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, som de deltager i*, hvis dette potentielt kan påvirke deres uafhængighed i en specifik sag. *I vurderingen af, hvorvidt deres uafhængighed vil kunne blive svækket i en specifik sag, bør der tages hensyn til arten og omfanget af den berørte persons interesse og grad af involvering eller engagement. Når det er nødvendigt for at sikre en upartisk undersøgelse og beslutningsproces, bør den berørte person erklære sig inhabil i den specifikke sag.*

- (20) *Dette betyder også, at tidligere ansatte eller beslutningstagere, som får beskæftigelse, der har relation til sager vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, som de har behandlet under deres ansættelses- eller embedsperiode, i en rimelig periode, efter at de har forladt den nationale administrative konkurrencemyndighed, ikke bør være involveret i samme sag i deres nye beskæftigelse.*
- *Længden af denne periode kan fastsættes under hensyntagen til arten af de pågældende personers nye beskæftigelse samt omfanget af deres inddragelse og deres ansvar i samme sag under deres ansættelses- eller embedsperiode i den nationale administrative konkurrencemyndighed.*
- (21) *Hver national administrativ konkurrencemyndighed bør offentliggøre en adfærdskodeks, der, uden at dette berører anvendelsen af strengere nationale regler, omfatter regler om interessekonflikter.*

- (22) De *nationale administrative konkurrencemyndigheders operationelle* uafhængighed bør hverken udelukke domstolsprøvelse eller parlamentarisk kontrol efter national ret. Sådanne kontrolkrav bør også bidrage til at sikre troværdigheden og legitimiteten af de *nationale administrative konkurrencemyndigheders* handlinger. Rimelige kontrolkrav omfatter, at de *nationale administrative konkurrencemyndigheder* offentliggør periodiske rapporter om deres aktiviteter til et regeringsorgan eller parlamentarisk organ. *De nationale administrative konkurrencemyndigheders* finansielle udgifter kan også være genstand for kontrol eller overvågning, forudsat at dette ikke påvirker deres uafhængighed.

- (23) De ***nationale administrative konkurrencemyndigheder*** bør kunne foretage prioritering af sager om håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF for at sikre en effektiv ressourceudnyttelse og give dem mulighed for at fokusere på at forebygge og bringe konkurrencebegrænsende adfærd, der fordrejer konkurrencen i det indre marked, til ophør. Med henblik herpå bør de kunne afvise klager under henvisning til, at de ikke er af høj prioritet ***med undtagelse af klager indgivet af offentlige myndigheder, som deler kompetencen med en national administrativ konkurrencemyndighed til at håndhæve artikel 101 og 102 i TEUF og national konkurrenceret, hvor det er relevant.*** Dette bør ikke berøre de ***nationale administrative konkurrencemyndigheders*** beføjelse til at afvise klager af andre årsager, f.eks. manglende kompetence, eller til at konkludere, at de ikke har grund til at gribe ind i sagen. ***I tilfælde af formelt indgivne klager bør sådanne afvisninger være omfattet af effektive retsmidler i overensstemmelse med national ret.*** De ***nationale administrative konkurrencemyndigheders beføjelse*** til at foretage prioritering af deres håndhævelsessager berører ikke en medlemsstats regerings ret til at udstede generelle politiske ***regler*** eller prioriteringsretningslinjer til de nationale ***administrative*** konkurrencemyndigheder, som ikke vedrører ***sektorundersøgelser eller*** specifikke sager om håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF.

- (24) De *nationale konkurrencemyndigheder* bør råde over *tilstrækkelige* ressourcer for så vidt angår *kvalificeret personale, der kan foretage saglige juridiske og økonomiske vurderinger*, finansielle midler, teknisk *og teknologisk ekspertise samt* udstyr, *herunder passende informationsteknologiværktøjer* til at sikre, at de effektivt kan varetage deres opgaver i forbindelse med anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF. Hvis de nationale konkurrencemyndigheder får udvidede opgaver eller beføjelser i henhold til national ret, bør medlemsstaterne sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder fortsat sikres tilstrækkelige ressourcer til at varetage disse opgaver effektivt.
- (25) *De nationale konkurrencemyndigheders uafhængighed bør styrkes ved at sætte dem i stand til uafhængigt at træffe afgørelse om udnyttelsen af budgetbevillingerne til udførelse af deres opgaver, med forbehold for nationale budgetregler og -procedurer.*
- (26) *For at sikre at de nationale administrative konkurrencemyndigheder har de nødvendige ressourcer til at udføre deres opgaver, kan forskellige finansieringsmåder overvejes, f.eks. finansiering fra andre alternative kilder end statsbudgettet.*
- (27) *For at sikre en effektiv overvågning af gennemførelsen af dette direktiv bør medlemsstaterne sikre, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder forelægger et regeringsorgan eller et parlamentarisk organ periodiske rapporter om deres aktiviteter og ressourcer. Disse rapporter bør indeholde oplysninger om udpegning og afskedigelse af medlemmer af beslutningsorganet, omfanget af tildelte ressourcer i det relevante år samt enhver ændring heraf i forhold til tidligere år. Disse rapporter bør gøres offentligt tilgængelige.*

- (28) De nationale konkurrencemyndigheder har brug for et minimum af fælles undersøgelses- og beslutningsbeføjelser for effektivt at kunne håndhæve artikel 101 og 102 i TEUF.
- (29) ***De nationale administrative konkurrencemyndigheder bør have effektive undersøgelsesbeføjelser til på ethvert tidspunkt under behandlingen af en sag at afdække enhver aftale, vedtagelse eller samordnet praksis, som er forbudt efter artikel 101 i TEUF, eller ethvert misbrug af en dominerende stilling, som er forbudt efter artikel 102 i TEUF. De nationale administrative konkurrencemyndigheder bør kunne anvende disse beføjelser over for virksomheder og virksomhedssammenslutninger, som er genstand for en sag vedrørende anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF, samt over for andre markedsaktører, som kunne være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for sagen. Tildelingen af sådanne effektive undersøgelsesbeføjelser til alle de nationale administrative konkurrencemyndigheder bør sikre, at de er i stand til effektivt at bistå hinanden, når de anmodes om at gennemføre en kontrolundersøgelse eller enhver anden undersøgelsesforanstaltning på deres eget område på vegne af en anden national konkurrencemyndighed og i dennes navn i henhold til artikel 22 forordning (EF) nr. 1/2003.***

- (30) De nationale administrative konkurrencemyndigheder bør have tilstrækkelige undersøgelsesbeføjelser til at imødegå udfordringerne med håndhævelse på det digitale område, og disse beføjelser bør sætte de nationale konkurrencemyndigheder i stand til at indhente alle oplysninger vedrørende den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, som er genstand for undersøgelsen i digital form, herunder data indhentet ved hjælp af kriminaltekniske metoder, uanset hvilket medie oplysningerne er lagret på, f.eks. bærbare computere, mobiltelefoner, andre mobile enheder *eller cloudlagring*.
- (31) De nationale administrative konkurrencemyndigheder bør ***kunne udføre alle nødvendige kontrolundersøgelser i virksomheders og virksomhedssammenslutningers lokaler, når de i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis kan påvise, at der foreligger tilstrækkeligt tungtvejende indicier til at begrunde en*** formodning om en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF. ***Dette direktiv bør ikke forhindre medlemsstaterne i at kræve forudgående godkendelse fra en national domstol til sådanne kontrolundersøgelser.***

- (32) De nationale administrative konkurrencemyndigheders beføjelse til at foretage kontrolundersøgelser bør for at være effektiv omfatte adgang til oplysninger, som den virksomhed eller virksomhedssammenslutning eller person, der er genstand for kontrolundersøgelsen, har adgang til, og som vedrører den undersøgte virksomhed eller **virksomhedssammenslutning. Dette bør nødvendigvis omfatte beføjelsen til at søge efter dokumenter, filer eller oplysninger på enheder, der ikke er præcist identificeret på forhånd. Uden en sådan beføjelse vil det være umuligt at indsamle de for undersøgelsen nødvendige oplysninger, når virksomhederne eller virksomhedssammenslutningerne forsøger at lægge hindringer i vejen eller afslår at samarbejde. Beføjelsen til at undersøge bøger eller forretningspapirer bør omfatte alle former for korrespondance, såsom elektroniske meddelelser, uanset om de synes at være ulæste eller er blevet slettet.**
- (33) Med henblik på at begrænse unødvendige forlængelser af kontrolundersøgelser bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder have beføjelse til at fortsætte søgninger i **og udvælge** kopier eller udskrift af bøger eller forretningspapirer, som vedrører de undersøgte virksomheders eller virksomhedssammenslutningers aktiviteter, i myndighedens lokaler eller andre udpegede lokaler. **Sådanne søgninger bør sikre, at der tages behørigt hensyn til virksomhedernes ret til forsvar.**

- (34) Erfaringerne viser, at forretningspapirer kan være opbevaret i direktørers, *lederes og andre af virksomhedernes eller virksomhedssammenslutningernes ansattes hjem, navnlig på grund af* den øgede brug af mere fleksible arbejdsformer. For at sikre effektive kontrolundersøgelser bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder kunne kræve adgang til alle lokaler, herunder private hjem, *hvis de kan påvise, at* der er en rimelig grund til mistanke om, at forretningspapirer ■ , som kan være relevante som bevis for *en overtrædelse* af artikel 101 eller 102 i TEUF, *opbevares i disse lokaler*. En forudsætning for udøvelsen af *denne* beføjelse bør være, at *de nationale administrative konkurrencemyndigheder har indhentet* forudgående godkendelse *fra en national domstol, hvilket i visse nationale retssystemer kan omfatte en offentlig anklager*. Dette bør ikke være til hinder for, at medlemsstaterne *i særligt hastende tilfælde* kan overdrage en national retslig myndigheds opgaver til en national administrativ konkurrencemyndighed, der fungerer som domstol, *eller undtagelsesvis giver mulighed for at sådanne kontrolundersøgelser foretages med samtykke fra dem, der er genstand for kontrolundersøgelsen. Den nationale administrative konkurrencemyndighed kan overlade det til politiet eller en anden tilsvarende håndhævelsesmyndighed at foretage sådanne kontrolundersøgelser, forudsat at kontrolundersøgelsen foretages under tilstedeværelse af den nationale administrative konkurrencemyndighed. Dette bør ikke berøre den nationale administrative konkurrencemyndigheds ret til selv at foretage kontrolundersøgelsen og få den nødvendige bistand fra politiet eller en anden tilsvarende håndhævelsesmyndighed, herunder bistand som en forebyggende foranstaltning, for at forhindre eventuel modstand fra dem, der er genstand for kontrolundersøgelsen.*

- (35) De nationale konkurrencemyndigheder bør have tilstrækkelig beføjelse til at kræve, at *virksomheder eller virksomhedssammenslutninger* fremlægger de oplysninger, *der er nødvendige for at afsløre overtrædelser af artikel 101 og 102 i TEUF. De nationale konkurrencemyndigheder bør i den henseende kunne kræve fremlæggelse af oplysninger, der sætter dem i stand til at undersøge formodede overtrædelser.* Dette bør omfatte retten til at kræve udlevering af oplysninger, *der opbevares i digital form, herunder e-mails og meddelelser sendt via chatprogrammer*, uanset hvor disse er lagret, *herunder via cloudlagring og på servere*, forudsat at de er tilgængelige for den *virksomhed eller virksomhedssammenslutning*, der er genstand for anmodningen om oplysninger. *Denne ret bør ikke kunne føre til, at der stilles krav til virksomheden eller virksomhedssammenslutningen, der ikke står i et rimeligt forhold til undersøgelsens behov. For eksempel bør denne ret ikke føre til, at virksomheder eller virksomhedssammenslutninger pålægges uforholdsmæssigt store omkostninger eller urimeligt besvær. Selv om retten til at kræve oplysninger er afgørende for at kunne afsløre overtrædelser, bør omfanget af sådanne anmodninger ikke være urimeligt. Sådanne anmodninger bør ikke føre til, at en virksomhed eller virksomhedssammenslutning presses til at tilstå, at den har begået en overtrædelse, som det påhviler de nationale konkurrencemyndigheder at bevise. Dette berører ikke virksomhedernes eller virksomhedssammenslutningernes forpligtelse til at besvare faktuelle spørgsmål og fremlægge dokumenter. Tilsvarende bør nationale konkurrencemyndigheder også råde over effektive redskaber til at afkræve enhver fysisk eller juridisk person oplysninger, der kan være relevante for anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF. Medlemsstaterne bør frit kunne fastlægge procedureregler for sådanne anmodninger om oplysninger, herunder deres juridiske form, forudsat at reglerne gør det muligt at udnytte dette redskab effektivt.* Erfaringerne viser *også*, at oplysninger, der gives frivilligt som svar på ikkeobligatoriske anmodninger om oplysninger, kan udgøre en værdifuld kilde til oplysninger med henblik på en veldokumenteret og stærk håndhævelse. Tilsvarende kan oplysninger, der gives af tredjeparter, bl.a. konkurrenter, kunder og forbrugere på markedet, *på eget initiativ, bidrage til en effektiv håndhævelse*, og de nationale konkurrencemyndigheder bør tilskynde hertil.

- (36) *Erfaringerne viser, at beføjelsen til at gennemføre interviews er et nyttigt redskab til at indsamle beviser og hjælpe konkurrencemyndighederne med at vurdere værdien af allerede indsamlede beviser. De nationale konkurrencemyndigheder bør have effektive midler til at indkalde repræsentanter for en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning eller for andre juridiske personer og enhver fysisk person, der kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF, til et interview. Medlemsstaterne bør frit kunne fastlægge regler for gennemførelsen af sådanne interviews, forudsat at reglerne gør det muligt at udnytte dette redskab effektivt.*

- (37) *Det er helt afgørende for de nationale konkurrencemyndigheder, at de kan kræve, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger bringer en overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF til ophør, herunder når en sådan overtrædelse fortsætter, efter at de nationale konkurrencemyndigheder formelt har indledt en sag. De nationale konkurrencemyndigheder bør **desuden** råde over effektive midler til at genoprette konkurrenceforholdene på markedet ved at udstede adfærdsmæssige eller strukturelle påbud, som står i et rimeligt forhold til overtrædelsen, og som er nødvendige for at bringe overtrædelsen til ophør. Ifølge proportionalitetsprincippet bør de nationale konkurrencemyndigheder, når de skal vælge mellem to lige effektive påbud, vælge det påbud, der er mindst byrdefuldt for virksomheden. Strukturelle påbud, såsom krav om at afhænde en aktiepost i en konkurrerende virksomhed eller frasælge en forretningsenhed, kan påvirke en virksomheds aktiver og kan forventes at være mere byrdefulde for virksomheden end adfærdsmæssige påbud. Dette bør dog ikke afholde de nationale konkurrencemyndigheder fra at beslutte, at omstændighederne ved en bestemt overtrædelse berettiger til udstedelse af et strukturelt påbud, fordi det vil være mere effektivt med hensyn til at bringe overtrædelsen til ophør end et adfærdsmæssigt påbud.*

- (38) *Foreløbige forholdsregler kan være et vigtigt redskab til at sikre, at den undersøgte overtrædelse ikke medfører alvorlig eller uoprettelig skade på konkurrencen, mens en undersøgelse pågår. Dette redskab er vigtigt for at undgå en markedsudvikling, der kan være meget vanskelig at ændre ved en afgørelse, der træffes af en national konkurrencemyndighed ved sagens afslutning. De nationale konkurrencemyndigheder bør derfor have beføjelse til at pålægge foreløbige forholdsregler ved afgørelse. Som minimum bør denne beføjelse finde anvendelse i sager, hvor en national konkurrencemyndighed har foretaget en umiddelbar konstatering af en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, og hvor der er risiko for alvorlig eller uoprettelig skade på konkurrencen. Det står medlemsstaterne frit for at give de nationale konkurrencemyndigheder mere vidtrækkende beføjelser til at pålægge foreløbige forholdsregler. En afgørelse om at pålægge foreløbige forholdsregler bør kun være gyldig i en nærmere fastlagt periode, enten indtil sagens afslutning ved en national konkurrencemyndighed eller i en bestemt periode, som kan forlænges i det omfang, det er nødvendigt og hensigtsmæssigt. Medlemsstaterne bør sikre, at lovligheden af sådanne foranstaltninger, herunder deres proportionalitet, kan prøves inden for rammerne af fremskyndede appelprocedurer eller andre procedurer, der ligeledes giver mulighed for hurtig judiciel kontrol. Desuden bør medlemsstaterne skabe de nødvendige betingelser for at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder kan anvende foreløbige forholdsregler i praksis. Der er særligt behov for at sætte alle konkurrencemyndigheder i stand til at reagere på udviklingen på markeder i hastig udvikling og dermed, inden for rammerne af Det Europæiske Konkurrencenetværk, at reflektere over anvendelsen af foreløbige forholdsregler og tage disse erfaringer i betragtning i forbindelse med ethvert relevant soft law instrument eller fremtidig revision af dette direktiv.*

- (39) Hvis virksomheder eller virksomhedssammenslutninger under behandlingen af en sag, der kunne føre til et forbud mod en aftale eller praksis, afgiver tilsagn, der imødekommer de nationale konkurrencemyndigheders betænkeligheder, bør disse nationale konkurrencemyndigheder kunne vedtage afgørelser, hvorved disse tilsagn gøres bindende og kan håndhæves over for de berørte virksomheder eller virksomhedssammenslutninger. ***I princippet er sådanne tilsagnsafgørelser ikke hensigtsmæssige i forbindelse med hemmelige karteller, hvor de nationale konkurrencemyndigheder bør pålægge en bøde. I tilsagnsafgørelser bør det fastslås, at der ikke længere er grund til de nationale konkurrencemyndigheders indgriben, uden at det fastslås, om der har været en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF. Det bør være op til de nationale konkurrencemyndigheder at beslutte, hvorvidt de accepterer tilsagn.*** Tilsagnsafgørelser berører ikke konkurrencemyndigheders og nationale retters kompetence til at fastslå en overtrædelse og træffe afgørelse i en sag. ***Effektive midler til at overvåge, om virksomheder eller virksomhedssammenslutninger overholder tilsagn, og effektive midler til at pålægge sanktioner i tilfælde af manglende overholdelse har desuden vist sig at være effektive redskaber for konkurrencemyndighederne. De nationale konkurrencemyndigheder bør have effektive midler til at genoptage sager, hvis der er sket væsentlige ændringer af de faktiske forhold, som tilsagnsafgørelsen var baseret på, hvis en virksomhed eller virksomhedssammenslutning handlede i strid med sine tilsagn, eller hvis tilsagnsafgørelsen var baseret på ufuldstændige, urigtige eller vildledende oplysninger fra parterne.***

- (40) For at sikre en effektiv og ensartet håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF bør de nationale konkurrencemyndigheder have beføjelse til at pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger bøder, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning, for overtrædelser af artikel 101 og 102 i TEUF, enten direkte på egen hånd i *egne sager, navnlig i administrative sager, forudsat at sådanne sager giver mulighed for direkte at pålægge bøder, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har en afskrækkende virkning*, eller ved at foranledige at bøder pålægges i ikkestrafferetlige retssager. Dette berører ikke national lovgivning, hvorefter retterne kan pålægge *virksomheder og virksomhedssammenslutninger* sanktioner i straffesager for overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF, *hvis overtrædelsen er strafbar i henhold til national ret, og forudsat at det ikke påvirker på den effektive og ensartede håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF.*

- (41) For at sikre, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger ***tilskyndes til*** at rette sig efter de nationale konkurrencemyndigheders ***undersøgelsesforanstaltninger*** og afgørelser, bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder enten kunne pålægge effektive bøder for manglende overholdelse ***af de i artikel 6, 8, 9, 10, 11 og 12 omhandlede foranstaltninger og afgørelser***, direkte på egen hånd i ***egne*** sager eller ved at foranledige at bøder pålægges i ikkestrafferetlige retssager. Dette berører ikke den nationale ret om retters pålæggelse af sådanne bøder ***over for virksomheder og virksomhedssammenslutninger*** i straffesager. ■
- (42) ***I overensstemmelse med Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder bør der pålægges bøder i sager ved de nationale administrative konkurrencemyndigheder, eller, alt efter omstændighederne i ikkestrafferetlige retssager efter anmodning herom, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller uagtsomt. Begreberne forsæt og uagtsomhed bør fortolkes i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis vedrørende anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF og ikke i overensstemmelse med begreberne forsæt og uagtsomhed i sager ved de strafferetlige myndigheder i forbindelse med behandlingen af straffesager. Dette berører dog ikke national lovgivning, i henhold til hvilken en overtrædelse konstateres på grundlag af kriteriet om objektivt ansvar, for så vidt det er foreneligt med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis. Dette direktiv berører hverken nationale regler vedrørende krav til bevisstyrke eller de nationale konkurrencemyndigheders pligt til at fastslå de faktiske forhold i den pågældende sag, forudsat at disse regler og forpligtelser er forenelige med EU-rettens almindelige principper.*** ■

- (43) *Bøder bør fastsættes i forhold til de berørte virksomheders eller virksomhedssammenslutningers samlede omsætning på verdensplan.*
- (44) *Tvangsbøder er et centralt redskab til at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder har effektive midler til at håndtere virksomheders og virksomhedssammenslutningers fortsatte og fremtidige manglende overholdelse af de i artikel 6, 8, 9, 10, 11 og 12 omhandlede foranstaltninger og afgørelser. De bør ikke finde anvendelse ved konstatering af tidligere overtrædelser. Beføjelsen til at pålægge tvangsbøder berører ikke de nationale konkurrencemyndigheders beføjelse til at straffe manglende overholdelse af de i artikel 13, stk. 2, nævnte foranstaltninger. Sådanne tvangsbøder bør fastsættes i forhold til de berørte virksomheders eller virksomhedssammenslutningers gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan.*
- (45) *For så vidt angår pålæggelse af bøder og tvangsbøder bør begrebet "afgørelse" omfatte enhver foranstaltning, hvis retsvirkning er bindende for og kan påvirke interesserne hos adressaten ved at medføre en tydelig ændring af vedkommendes retsstilling.*

- (46) For at sikre en effektiv og ensartet anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF bør begrebet "virksomhed" som omhandlet i artikel 101 og 102 i TEUF forstås i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis som en økonomisk enhed, også selv om den består af flere juridiske eller fysiske personer. De nationale konkurrencemyndigheder bør følgelig kunne anvende virksomhedsbegrebet til at drage et moderselskab til ansvar og pålægge det bøder for et af dets datterselskabers adfærd, når moderselskabet og datterselskaberne udgør én økonomisk enhed. For at forhindre at virksomheder ved hjælp af retlige eller organisatoriske ændringer slipper for bøder for overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF, bør de nationale konkurrencemyndigheder kunne holde en virksomheds retlige eller økonomiske efterfølgere ansvarlige og pålægge dem bøder for overtrædelser af artikel 101 eller 102 i TEUF i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols retspraksis.

- (47) For at sikre at bøder, der pålægges for overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF, afspejler overtrædelsens økonomiske betydning, bør de nationale konkurrencemyndigheder tage hensyn til overtrædelsens grovhed. De nationale konkurrencemyndigheder bør desuden kunne fastsætte bøder, der står i et rimeligt forhold til overtrædelsens varighed. Disse faktorer bør vurderes i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols *relevante* retspraksis *på en måde, der sikrer en afskrækkende virkning*. Vurderingen af *grovhed bør i forbindelse med alle typer overtrædelser ske på grundlag af den konkrete sag under hensyntagen til alle* sagens omstændigheder **■**. *Faktorer, der kan tages hensyn til, omfatter overtrædelsens art, alle de pågældende virksomheders samlede markedsandele, overtrædelsens geografiske omfang, hvorvidt overtrædelsen er blevet gennemført, værdien af virksomhedens afsætning af varer og tjenesteydelser, som er direkte eller indirekte forbundet med overtrædelsen, og den pågældende virksomheds størrelse og markedsposition*. Gentagne overtrædelser begået af den samme virksomhed er et tegn på dens tilbøjelighed til at begå sådanne overtrædelser og er således en kraftig indikation på **■** nødvendigheden af at skærpe sanktionen for at opnå den ønskede afskrækkende virkning. *De nationale konkurrencemyndigheder bør således have mulighed for* at forhøje den bøde, der skal pålægges en virksomhed eller virksomhedssammenslutning, når Kommissionen eller en *national konkurrencemyndighed* tidligere har truffet en afgørelse, der fastslår, at denne virksomhed eller virksomhedssammenslutning har overtrådt artikel 101 eller 102 i TEUF, og at denne virksomhed eller virksomhedssammenslutning fortsætter den samme overtrædelse eller begår en tilsvarende overtrædelse. *I overensstemmelse med direktiv 2014/104/EU bør de nationale konkurrencemyndigheder kunne tage hensyn til enhver erstatning, der betales efter en mindelig tvistbilæggelse. Desuden bør de nationale konkurrencemyndigheder undtagelsesvis kunne tage hensyn til den pågældende virksomheds økonomiske rentabilitet.*

- (48) Erfaringerne har vist, at virksomhedssammenslutninger ofte deltager i overtrædelser af konkurrenceretten, og derfor bør de nationale konkurrencemyndigheder kunne pålægge disse sammenslutninger effektive bøder. Ved vurderingen af overtrædelsens grovhed med henblik på fastsættelse af bødens størrelse i sager mod virksomhedssammenslutninger, hvor overtrædelsen er forbundet med medlemmernes aktiviteter, ***bør der være mulighed for at tage hensyn til sammenslutningens medlemmers samlede værdi af salget af varer og tjenesteydelser, som er direkte eller indirekte forbundet med overtrædelsen. Hvis bøden ikke kun pålægges sammenslutningen, men også dens medlemmer, bør omsætningen hos de medlemmer, som er blevet pålagt bøden, ikke tages i betragtning ved beregning af den bøde, der pålægges sammenslutningen.*** For at sikre en effektiv inddrivelse af bøder, der er pålagt virksomhedssammenslutninger for de overtrædelser, de har begået, er det nødvendigt at fastsætte, ***hvornår*** de nationale konkurrencemyndigheder ***har skønsbeføjelse til at*** kræve, at medlemmerne af sammenslutningen betaler bøden, hvis sammenslutningen ikke er solvent. De nationale konkurrencemyndigheder bør i den forbindelse tage hensyn til den relative størrelse af de virksomheder, der er medlemmer af sammenslutningen, og især til små og mellemstore virksomheders situation. Betaling af bøder foretaget af et eller flere medlemmer af en sammenslutning har ingen indvirkning på bestemmelser efter national ret, hvorefter det erlagte beløb kan inddrives hos andre medlemmer af sammenslutningen.

- (49) Der er i Unionen stor forskel på bødernes afskrækkende virkning, og i nogle medlemsstater kan det maksimale pålagte bødebeløb være meget lavt. For at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder kan pålægge bøder *med afskrækkende virkning*, bør det maksimale bødebeløb, som det er muligt at pålægge *for hver overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF*, fastsættes til mindst 10 % af den berørte virksomheds samlede omsætning på verdensplan. Dette forhindrer ikke medlemsstaterne i at fastholde eller indføre en højere maksimal bøde, der kan pålægges.
- (50) Straflempelsesordninger er et vigtigt redskab til at afsløre hemmelige karteller og bidrager således til en effektiv retsforfølgelse og pålæggelse af bøder i forbindelse med de groveste overtrædelser af konkurrenceretten. I dag er der imidlertid stor forskel på straflempelsesordningerne i de forskellige medlemsstater. Disse forskelle kan skabe retsusikkerhed for de virksomheder, som begår overtrædelser, med hensyn til betingelserne for at ansøge om straflempe og usikkerhed om mulighederne for at opnå bødefritagelse under de forskellige straflempelsesordninger. En sådan usikkerhed risikerer at begrænse potentielle ansøgers incitament til at søge om straflempe. Dette kan igen føre til en mindre effektiv håndhævelse af konkurrenceretten i Unionen, da der vil blive afsløret færre karteller.

- (51) Forskelle mellem medlemsstaternes straflempelsesordninger kan også skabe ulige vilkår for virksomhederne i det indre marked. Retssikkerheden bør derfor styrkes *for virksomhederne i det indre marked, og straflempelsesordninger bør gøres mere attraktive i hele Unionen*, ved at reducere disse forskelle *ved at give alle de nationale konkurrencemyndigheder mulighed for at indrømme bødefritagelse og bødenedsættelse og godtage forkortede ansøgninger på de samme betingelser. Der kan i fremtiden blive behov for en yderligere indsats fra Det Europæiske Konkurrencenetværk for så vidt angår ensretning af straflempelsesordninger.*
- (52) De nationale konkurrencemyndigheder bør være i stand til at indrømme virksomheder bødefritagelse eller bødenedsættelse, hvis de opfylder bestemte betingelser herfor. *Virksomhedssammenslutninger, der udøver en økonomisk aktivitet på egne vegne bør være berettiget til bødefritagelse eller bødenedsættelse, i de tilfælde hvor de deltager i et formodet kartel på egne vegne og ikke på vegne af deres medlemmer.*
- (53) *Det er ikke alle aspekter af adfærden, der skal være hemmelige, for at et kartel kan anses for at være et hemmeligt kartel. Et kartel kan navnlig anses for hemmeligt, hvis nogle elementer, som gør det fulde omfang af adfærden vanskeligere at afdække, ikke er kendt af offentligheden, kunderne eller leverandørerne.*

- (54) *For at være berettiget til straflempelse bør ansøgeren bringe sin deltagelse i det formodede hemmelige kartel til ophør, undtagen i sager hvor en national konkurrencemyndighed vurderer, at deltagelsens fortsættelse er nødvendig og kan anses for rimelig af hensyn til undersøgelsens integritet, for eksempel for at sikre, at andre formodede deltagere i kartellet ikke får kendskab til, at den nationale konkurrencemyndighed er blevet gjort bekendt med det formodede kartel, inden den træffer undersøgelsesforanstaltninger såsom uanmeldte kontrolundersøgelser.*
- (55) *For at være berettiget til straflempelse bør ansøgeren samarbejde oprigtigt, fuldt ud, permanent og hurtigt med den nationale konkurrencemyndighed. Det betyder bl.a., at ansøgeren, når vedkommende planlægger at indgive en ansøgning til den nationale konkurrencemyndighed, ikke bør ødelægge, forfalske eller skjule bevismateriale vedrørende det formodede hemmelige kartel. Når en virksomhed planlægger at indgive en ansøgning, er der risiko for, at dens direktører, ledere og andre ansatte vil ødelægge beviser for at skjule deres deltagelse i et kartel, men ødelæggelsen af beviser kan også ske af andre grunde. De nationale konkurrencemyndigheder bør derfor tage hensyn til de særlige omstændigheder, under hvilke beviser er blevet ødelagt, og til betydningen af denne ødelæggelse, når det vurderes, om ødelæggelsen af beviser rejser tvivl om, hvorvidt ansøgeren reelt samarbejder.*

- (56) *For at opfylde betingelsen om et oprigtigt, fuldt, permanent og hurtigt samarbejde bør en ansøger, når vedkommende planlægger at indgive en ansøgning til den nationale konkurrencemyndighed, ikke have afsløret sin planlagte indgivelse af ansøgningen eller noget af dens indhold til nogen, bortset fra andre nationale konkurrencemyndigheder, Kommissionen eller konkurrencemyndigheder i tredjelande. Dette bør ikke afholde en ansøger fra at indberette sin adfærd til andre offentlige myndigheder i henhold til relevante love, men forhindrer blot ansøgeren i at afsløre det forhold, at vedkommende planlægger at ansøge om straflempe, og i at indgive redegørelser med henblik på straflempe til disse myndigheder. Ansøgeren bør dog også, når vedkommende opfylder sine forpligtelser i henhold til de relevante love, tage hensyn til vigtigheden af ikke at indvirke negativt på den nationale konkurrencemyndigheds eventuelle undersøgelse.*
- (57) Ansøgere bør have mulighed for skriftligt at *forelægge redegørelser med henblik på straflempe i forbindelse med fuldstændige eller forkortede ansøgninger*, og de nationale konkurrencemyndigheder bør *også* have ordninger, der giver dem mulighed for at modtage *sådanne redegørelser* enten mundtligt eller på anden vis, *så ansøgeren ikke behøver at have sådanne forelagte redegørelser i sin besiddelse, varetægt eller under sin kontrol. De nationale konkurrencemyndigheder bør kunne vælge, hvordan de godtager redegørelser med henblik på straflempe.*

- (58) *Virksomheder, der ønsker at ansøge om bødefritagelse, bør forinden kunne anmode de nationale konkurrencemyndigheder om forhåndsregistrering med henblik på en plads i køen til straflempe, inden de formelt ansøger om bødefritagelse for at give ansøgeren tid til at indsamle de nødvendige oplysninger og beviser til at opfylde de relevante beviskrav. Dette berører ikke medlemsstaternes mulighed for at tillade virksomheder at anmode om forhåndsregistrering i tilfælde af ansøgning om bødenedsættelse.*
- (59) *For at mindske administrative og andre væsentlige byrder af tidsmæssig karakter bør det være muligt for ansøgerne at indgive redegørelser med henblik på straflempe i forbindelse med fuldstændige eller forkortede ansøgninger samt anmodninger om forhåndsregistrering enten på et officielt sprog i den medlemsstat, hvor den pågældende konkurrencemyndighed er beliggende, eller, efter gensidig aftale mellem den nationale konkurrencemyndighed og ansøgeren, på et andet af Unionens officielle sprog. En sådan aftale vil kunne anses for at foreligge, hvis de nationale konkurrencemyndigheder generelt godtager sådanne ansøgninger på dette sprog.*

- (60) *Det er i betragtning af den delte kompetence mellem Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder til håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF af central betydning at have et system med forkortede ansøgninger, der fungerer gnidningsløst. Ansøgere, der har indgivet ansøgning til Kommissionen om straflempelse i forbindelse med et formodet hemmeligt kartel, bør kunne indgive forkortede ansøgninger vedrørende samme kartel til de nationale konkurrencemyndigheder, forudsat at ansøgningen til Kommissionen dækker mere end tre medlemsstater som berørte områder. Dette berører ikke Kommissionens mulighed for at behandle sager, hvis de er nøje knyttet til andre EU-bestemmelser, som Kommissionen har enekompetence til at anvende eller kan anvende mest effektivt, eller hvis der af hensyn til Unionens interesser skal vedtages en kommissionsafgørelse for at udvikle Unionens konkurrencepolitik, når der opstår nye konkurrencespørgsmål, eller for at sikre en effektiv håndhævelse.*

- (61) *Ordningen med forkortede ansøgninger bør give virksomhederne mulighed for at indgive en ansøgning om straflempelse til de nationale konkurrencemyndigheder, der indeholder begrænsede oplysninger, hvis der i forbindelse med et sådant formodet kartel er indgivet en fuldstændig ansøgning til Kommissionen. De nationale konkurrencemyndigheder bør derfor godtage forkortede ansøgninger, som indeholder et minimum af oplysninger vedrørende det formodede kartel for hvert af de i artikel 22, stk. 2, nævnte punkter. Dette berører ikke ansøgerens mulighed for at fremlægge mere detaljerede oplysninger på et senere tidspunkt. Efter anmodning fra ansøgeren om straflempelse bør de nationale konkurrencemyndigheder give vedkommende en modtagelsesbekræftelse med angivelse af datoen og tidspunktet for modtagelsen. Hvis en national konkurrencemyndighed endnu ikke har modtaget en sådan forudgående ansøgning om straflempelse fra en anden ansøger om straflempelse om det samme formodede hemmelige kartel og finder, at den forkortede ansøgning opfylder kravene i artikel 22, stk. 2, bør den underrette ansøgeren herom.*

- (62) *Formålet med ordningen med forkortede ansøgninger er at mindske den administrative byrde for ansøgere, der indgiver en ansøgning om straflempe til Kommissionen i forbindelse med et formodet hemmeligt kartel, der dækker mere end tre medlemsstater som berørte områder. Eftersom Kommissionen i sådanne sager modtager en fuldstændig ansøgning, bør den være den primære kontakt for ansøgeren om straflempe, i perioden indtil der er opnået klarhed om, hvorvidt Kommissionen vil forfølge hele eller dele af sagen, navnlig med hensyn til at give anvisninger om ansøgerens gennemførelse af enhver yderligere intern undersøgelse. Kommissionen skal bestræbe sig på at træffe afgørelse om dette spørgsmål inden for en rimelig frist og underretter de nationale konkurrencemyndigheder herom, jf. dog artikel 11, stk. 6, i forordning (EF) nr. 1/2003. Undtagelsesvis, når det er strengt nødvendigt af hensyn til sagsafgrænsningen eller -fordelingen, bør de nationale konkurrencemyndigheder kunne anmode ansøgeren om at indgive en ansøgning, inden der er opnået en sådan klarhed. Denne mulighed bør anvendes meget sjældent. I andre tilfælde bør ansøgeren kun blive bedt om at indgive en fuldstændig ansøgning til en national konkurrencemyndighed, der har modtaget en forkortet ansøgning, når det står klart, at Kommissionen ikke vil forfølge hele eller dele af sagen*

- (63) *Ansøgere bør have mulighed for at indgive en fuldstændig ansøgning om straflempelse til de nationale konkurrencemyndigheder, som de har indgivet en forkortet ansøgning til. Hvis ansøgerne indgiver en sådan fuldstændig ansøgning inden for den frist, som de nationale konkurrencemyndigheder har fastsat, bør oplysningerne i disse ansøgninger anses for at være indgivet på tidspunktet for indgivelsen af den forkortede ansøgning, forudsat at den forkortede ansøgning vedrører det eller de samme berørte produkter og områder og den samme varighed for det formodede kartel som i den ansøgning om straflempelse, der er indgivet til Kommissionen, og som kan være blevet opdateret. Det bør være ansøgernes egen pligt at underrette de nationale konkurrencemyndigheder, som de har indgivet en forkortet ansøgning til, hvis forholdene i den ansøgning om straflempelse, som er indgivet til Kommissionen, har ændret sig, og derved opdatere deres forkortede ansøgning i overensstemmelse hermed. De nationale konkurrencemyndigheder bør kunne kontrollere, om omfanget af den forkortede ansøgning svarer til omfanget af den ansøgning om straflempelse, der er indgivet til Kommissionen, gennem samarbejdet inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk.*

- (64) Den retlige usikkerhed om, hvorvidt *nuværende og tidligere direktører, ledere og andre ansatte i virksomheder, der ansøger om bødefritagelse*, er beskyttet mod individuelle sanktioner, *f.eks. bøder, rettighedsfratagelse eller fængsling*, kan afskrække potentielle ansøgere fra at ansøge om straflempelse. *I lyset af deres bidrag til afsløring og undersøgelse af hemmelige karteller*, bør *de pågældende personer* derfor *i princippet* være beskyttet mod **■** offentlige myndigheders sanktioner *vedrørende* deres deltagelse i det hemmelige kartel *i strafferetlige, administrative og ikkestrafferetlige retssager*, som ansøgningen vedrører, *i henhold til nationale love, som hovedsageligt forfølger de samme mål som artikel 101 i TEUF, f.eks. nationale love vedrørende tilbudskoordinering, når betingelserne fastsat i dette direktiv er opfyldt. En af disse betingelser er, at ansøgningen om bødefritagelse bør være indgivet, før disse personer af de kompetente nationale myndigheder blev gjort opmærksom på den sag, der kunne føre til pålæggelse af sanktioner. En sådan sag omfatter det tidspunkt, hvor disse personer mistænkes for at overtræde nationale love.*

Medlemsstaterne kan frit fastlægge retningslinjer i national ret for, hvordan de pågældende personer bør samarbejde med de relevante myndigheder, for at sikre at denne beskyttelse fungerer effektivt. Beskyttelse mod strafferetlige sanktioner omfatter de tilfælde, hvor de kompetente nationale myndigheder på særlige betingelser eller i henhold til instrukser vedrørende personens fremtidige adfærd undlader at retsforfølge.

- (65) *For at sikre at beskyttelsen mod sanktioner i straffesager er i overensstemmelse med de eksisterende grundprincipper i medlemsstaternes retssystemer, kan medlemsstaterne som en undtagelse fastsætte, at de kompetente myndigheder kan vælge mellem at beskytte personen mod sanktioner eller kun at lempe disse sanktioner afhængigt af resultatet af en afvejning af interessen i at retsforfølge dem og/eller pålægge personen sanktioner i forhold til personens bidrag til afsløring og undersøgelse af kartellet. Ved vurderingen af interessen i at retsforfølge de pågældende personer og/eller pålægge dem sanktioner kan deres personlige ansvar eller bidrag til overtrædelsen bl.a. tages i betragtning.*
- (66) *Medlemsstaterne er ikke afskåret fra også at beskytte nuværende eller tidligere direktører, ledere og andre ansatte i virksomheder, der ansøger om bødenedsættelse, mod sanktioner eller fra at lempe sådanne sanktioner.*

- (67) *For at beskyttelsen kan fungere i situationer, hvor mere end én jurisdiktion er involveret, bør medlemsstaterne fastsætte, at de nødvendige kontakter mellem disse myndigheder bør sikres af den nationale konkurrencemyndighed i den sanktionerende eller retsforfølgende myndigheds jurisdiktion i de tilfælde, hvor den kompetente sanktionerende eller retsforfølgende myndighed ikke er i den samme jurisdiktion som jurisdiktionen for den konkurrencemyndighed, der forfølger sagen.*
- (68) I et system, hvor Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder har parallelle kompetencer til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF, kræves der et nært samarbejde mellem de nationale konkurrencemyndigheder ***og mellem de nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen***. Når en national konkurrencemyndighed foretager en kontrolundersøgelse ***eller gennemfører et interview i henhold til national ret*** på vegne af en anden national konkurrencemyndighed efter artikel 22, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1/2003, bør embedsmænd fra den ***bistandssøgende*** myndighed med henblik på at øge effektiviteten af sådanne kontrolundersøgelser ***og interviews*** kunne deltage og bistå med ekstra ressourcer, viden og teknisk ekspertise. ***De nationale konkurrencemyndigheder bør også have beføjelse til at anmode andre nationale konkurrencemyndigheder om bistand til at fastslå, om virksomheder eller virksomhedssammenslutninger har undladt at følge undersøgelsesforanstaltninger og afgørelser truffet af de bistandssøgende nationale konkurrencemyndigheder.***

- (69) Der bør indføres **mekanismer**, der sætter de nationale konkurrencemyndigheder i stand til at anmode om gensidig bistand til at meddele **dokumenter vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF på tværs af grænser til parter i sagen eller til andre virksomheder, virksomhedssammenslutninger eller fysiske personer, som skal modtage sådanne meddelelser. Tilsvarende bør nationale konkurrencemyndigheder kunne anmode myndigheder i andre medlemsstater om** at fuldbyrde afgørelser om pålæggelse af bøder eller tvangsbøder, **når den bistandssøgende myndighed har gjort sig rimelige bestræbelser på at fastslå, at den virksomhed, som bødepålægget eller tvangsbøden skal fuldbyrdes over for, ikke har tilstrækkelige aktiver i den medlemsstat, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende. Medlemsstaterne bør også fastsætte, at den bistandssøgte myndighed, navnlig hvis den virksomhed, som bødepålægget eller tvangsbøden skal fuldbyrdes over for, ikke er etableret i den medlemsstat, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende, kan fuldbyrde afgørelser, som den bistandssøgende myndighed har vedtaget, efter anmodning fra den bistandssøgende myndighed.** Dette vil sikre en effektiv håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF og bidrage til et velfungerende indre marked. **For at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder afsætter tilstrækkelige ressourcer til anmodninger om gensidig bistand, og for at tilskynde til sådan bistand bør de bistandssøgte myndigheder kunne få dækket de omkostninger, de pådrager sig ved at yde denne bistand. En sådan gensidig bistand berører ikke anvendelsen af Rådets rammeafgørelse 2005/214/RIA⁶.**

⁶ Rådets rammeafgørelse 2005/214/RIA af 24. februar 2005 om anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse på bødestraffe (**EUT L 76 af 22.3.2005, s. 16**).

- (70) For at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder håndhæver artikel 101 og 102 i TEUF effektivt, bør der indføres hensigtsmæssige regler om ■ forældelsesfrister. Navnlig i et system med parallelle kompetencer bør nationale forældelsesfrister suspenderes *eller afbrydes* i hele det tidsrum, hvor sagen behandles af de nationale konkurrencemyndigheder i en anden medlemsstat eller af Kommissionen. *En sådan suspendering eller afbrydelse bør* ikke forhindre medlemsstaterne i at bevare eller indføre absolutte forældelsesfrister, forudsat at sådanne absolutte frister ikke gør det praktisk umuligt eller umådelig vanskeligt at håndhæve artikel 101 og 102 i TEUF i praksis.
- (71) I medlemsstater, hvor *både* en national administrativ konkurrencemyndighed ■ og en national retslig konkurrencemyndighed *er udpeget som nationale konkurrencemyndigheder med henblik på at håndhæve artikel 101 og 102 i TEUF som omhandlet i dette direktivs artikel 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 og 16*, bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder kunne indbringe en sag direkte for den nationale retslige konkurrencemyndighed for at sikre en effektiv behandling af sager i Det Europæiske Konkurrencenetværk. I det omfang nationale retter prøver ■ sager vedrørende afgørelser *truffet af* nationale konkurrencemyndigheder under anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, bør de nationale administrative konkurrencemyndigheder desuden selv kunne deltage som anklager, sagsøgte eller indstævnte og bør have de samme rettigheder som en sådan *offentlig* part i sagen.

- (72) Risikoen for, at selvinkriminerende oplysninger videregives uden for rammerne af den undersøgelse, som de er blevet indgivet til, kan afskrække potentielle ansøgere om straflempe fra at samarbejde med konkurrencemyndighederne. Derfor bør oplysninger i redegørelser med henblik på straflempe, som er indhentet gennem aktindsigt, uanset redegørelsernes form, kun benyttes, når det er nødvendigt for udøvelsen af retten til forsvar i retssager ved nationale retter i særlige, meget begrænsede tilfælde, der direkte vedrører den sag, i forbindelse med hvilken der blev givet aktindsigt. Dette bør ikke forhindre konkurrencemyndighederne i at offentliggøre deres afgørelser i overensstemmelse med gældende EU-ret eller national ret.
- (73) Bevismateriale er en vigtig del af håndhævelsen af artikel 101 og 102 i TEUF. De nationale konkurrencemyndigheder bør **kunne** anvende alt relevant bevismateriale, uanset om det er afgivet skriftligt, mundtligt eller **i elektronisk form eller** i form af en optagelse **■**. **Dette bør omfatte** muligheden for at anvende skjulte optagelser foretaget af juridiske eller fysiske personer, **som ikke er offentlige myndigheder**, forudsat at disse optagelser ikke er den eneste beviskilde. Dette bør ikke berøre retten til at blive hørt **eller antageligheden af eventuelle optagelser, der er foretaget eller indhentet af offentlige myndigheder. Tilsvarende bør nationale konkurrencemyndigheder kunne anse elektroniske meddelelser for at være relevant bevismateriale, uanset om disse meddelelser synes at være ulæste eller er blevet slettet.**

- (74) ***Sikringen af, at de nationale konkurrencemyndigheder har de nødvendige beføjelser til at håndhæve reglerne effektivt, forstærker behovet for et nært samarbejde og en effektiv multilateral og bilateral kommunikation i Det Europæiske Konkurrencenetværk. Dette bør omfatte udvikling af soft law instrumenter for at lette og understøtte gennemførelsen af direktivet.***
- (75) For at understøtte det nære samarbejde i Det Europæiske Konkurrencenetværk bør Kommissionen vedligeholde, udvikle, hoste, drive og yde support til et centralt informationssystem (Det Europæiske Konkurrencenetværks system) i overensstemmelse med de relevante standarder for fortrolighed og databeskyttelse og -sikkerhed. Interoperabilitet er en forudsætning for, at Det Europæiske Konkurrencenetværk kan fungere effektivt. Omkostningerne til vedligeholdelse, udvikling, hosting, brugersupport og drift af Det Europæiske Konkurrencenetværkssystem og de øvrige administrative omkostninger i forbindelse med Det Europæiske Konkurrencenetværks virke, navnlig omkostninger til afholdelse af møder, bør afholdes over Den Europæiske Unions almindelige budget. Frem til 2020 er der indført bestemmelser om, at omkostningerne i forbindelse med Det Europæiske Konkurrencenetværkssystem dækkes via programmet om interoperabilitetsløsninger og fælles rammer for europæiske offentlige forvaltninger, virksomheder og borgere (ISA²-programmet), indført af Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse (EU) 2015/2240⁷, på grundlag af programmets tilgængelige ressourcer og dets støtteberettigelses- og prioriteringskriterier.

⁷ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse (EU) 2015/2240 af 25. november 2015 om indførelse af et program om interoperabilitetsløsninger og fælles rammer for europæiske offentlige forvaltninger, virksomheder og borgere (ISA²-programmet) som et middel til at modernisere den offentlige sektor (EUT L af 4.12.2015, s. 1).

- (76) Målene for dette direktiv, nemlig at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder har de nødvendige garantier, hvad angår uafhængighed og ressourcer, samt de nødvendige håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser til effektivt at anvende artikel 101 og 102 i TEUF samt national konkurrenceret parallelt med artikel 101 og 102 i TEUF, og sikre at det indre marked og Det Europæiske Konkurrencenetværk fungerer effektivt, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, men kan på grund af behovet for en effektiv og ensartet anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF bedre nås på EU-plan, navnlig i betragtning af det territoriale anvendelsesområde for dette direktiv; Unionen kan derfor vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. artikel 5 i traktaten om Den Europæiske Union. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå disse mål.
- (77) I henhold til den fælles politiske erklæring af 28. september 2011 fra medlemsstaterne og Kommissionen om forklarende dokumenter⁸ har medlemsstaterne forpligtet sig til i begrundede tilfælde at lade meddelelsen af gennemførelsesforanstaltninger ledsage af et eller flere dokumenter, der forklarer forholdet mellem et direktivs bestanddele og de tilsvarende dele i de nationale gennemførelsesinstrumenter. I forbindelse med dette direktiv anses fremsendelsen af sådanne dokumenter for berettiget —

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

⁸ EUT C 369 af 17.12.2011, s. 14.

KAPITEL I

GENSTAND, ANVENDELSESOMRÅDE OG DEFINITIONER

Artikel 1

Genstand og anvendelsesområde

1. I dette direktiv fastsættes visse regler til at sikre, at de nationale konkurrencemyndigheder har de nødvendige garantier, hvad angår uafhængighed, ressourcer samt de nødvendige håndhævelses- og bødeudstedelsesbeføjelser til effektivt at anvende artikel 101 og 102 i TEUF med henblik på at forhindre konkurrenceforvridninger i det indre marked og sikre, at forbrugere og virksomheder ikke stilles ringere som følge af nationale love og foranstaltninger, der forhindrer de nationale konkurrencemyndigheder i at håndhæve reglerne effektivt.
2. Dette direktiv vedrører anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF og den parallelle anvendelse af national konkurrenceret på samme sag. **Hvad angår** dette direktivs artikel 31, stk. 3 **og 4**, vedrører **dette direktiv** også **anvendelsen af** national konkurrenceret **alene**.
3. I dette direktiv fastsættes visse regler om gensidig bistand for at sikre et velfungerende indre marked og system for nært samarbejde inden for rammerne af Det Europæiske Konkurrencenetværk.

Artikel 2

Definitioner

1. I dette direktiv forstås ved:

- 1) "national konkurrencemyndighed": en myndighed, som af en medlemsstat er udpeget i medfør af artikel 35 i forordning (EF) nr. 1/2003 til at have kompetence til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF. Medlemsstater kan udpege en eller flere administrative myndigheder (nationale administrative konkurrencemyndigheder) samt retslige myndigheder (nationale retslige konkurrencemyndigheder)
- 2) ***"national administrativ konkurrencemyndighed": en administrativ myndighed, som af en medlemsstat er udpeget til at udføre alle eller nogle af en national konkurrencemyndigheds opgaver***
- 3) ***"national retslig konkurrencemyndighed": en retslig myndighed, som af en medlemsstat er udpeget til at udføre nogle af en national konkurrencemyndigheds opgaver***
- 4) "konkurrencemyndighed": en national konkurrencemyndighed ■ , Kommissionen eller begge, alt efter tilfældet

- 5) "Det Europæiske Konkurrencenetværk": **netværk** af offentlige myndigheder, der består af de nationale konkurrencemyndigheder og Kommissionen, og hvis formål er at skabe et forum for drøftelser og samarbejde i forbindelse med anvendelse og håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF
- 6) "national konkurrenceret": **■** bestemmelser i national ret, som overvejende forfølger de samme mål som artikel 101 og 102 i TEUF, og som anvendes på samme sag og parallelt med **EU-konkurrenceretten** i henhold til artikel 3, stk. 1, i forordning (EF) nr. 1/2003, **samt bestemmelser i national ret**, som overvejende forfølger de samme mål som artikel 101 og 102 i TEUF og **som anvendes alene, for så vidt angår artikel 31, stk. 3 og 4, i dette direktiv**, undtagen bestemmelser i national ret, som pålægger fysiske personer strafferetlige sanktioner
- 7) "national ret": en ret i en medlemsstat som omhandlet i artikel 267 i TEUF
- 8) "appelret": en national ret, der efter almindelige retsmidler har beføjelse til at foretage prøvelse af afgørelser fra en national konkurrencemyndighed eller prøvelse af retsafgørelser om **sådanne** afgørelser, uanset om **denne** ret selv har beføjelse til at fastslå, at der foreligger en overtrædelse af konkurrenceretten

- 9) "håndhævelsessag": en sag, der behandles ved en konkurrencemyndighed under anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, indtil den pågældende konkurrencemyndighed har afsluttet en sådan sag ved at træffe en afgørelse som omhandlet i dette direktivs **artikel 10, 12 eller 13** i en sag, der behandles ved en national konkurrencemyndighed, eller har truffet en afgørelse som omhandlet i artikel 7, 9 eller 10 i forordning (EF) nr. 1/2003 i en sag, der behandles ved Kommissionen, eller så længe konkurrencemyndigheden ikke har fastslået, at den ikke har grund til at forfølge sagen yderligere
- 10) "virksomhed" som omhandlet i artikel 101 og 102 i TEUF: enhver enhed, som udøver økonomisk virksomhed, uanset enhedens retlige status og finansieringsmåde ■
- 11) "■ kartel": en aftale ■ eller samordnet praksis mellem to eller flere konkurrenter om at samordne deres konkurrencemæssige adfærd på markedet ■ eller påvirke de relevante konkurrenceparametre gennem forskellige former for praksis, f.eks., **men ikke udelukkende**, fastsættelse **eller koordinering** af købs- eller salgspriser eller af andre forretningsbetingelser, **herunder i forbindelse med immaterielle rettigheder**, tildeling af produktions- eller salgskvoter, markedsdeling **og fordeling af kunder**, herunder tilbudskoordinering, import- eller eksportbegrænsninger ■ eller konkurrencebegrænsende foranstaltninger over for andre konkurrenter ■

- 12) **"hemmeligt kartel": et kartel, hvis eksistens er** ■ **delvis eller helt skjult**
- 13) "bødefritagelse": **fritagelse for bøder, som en virksomhed ellers ville være blevet pålagt** for sin deltagelse i et hemmeligt kartel, **med henblik på at** belønne **virksomheden** for dens samarbejde med en konkurrencemyndighed inden for rammerne af en straflempelsesordning
- 14) "bødenedsættelse": **en nedsættelse af den bøde, som** en virksomhed ellers ville være blevet pålagt for sin deltagelse i et hemmeligt kartel, **med henblik på at** belønne **virksomheden** for dens samarbejde med en konkurrencemyndighed inden for rammerne af en straflempelsesordning
- 15) "straflempe": omfatter både bødefritagelse og bødenedsættelse
- 16) "straflempelsesordning": en ordning vedrørende anvendelse af artikel 101 i TEUF eller **en tilsvarende bestemmelse** i national konkurrenceret, på grundlag af hvilken en deltager i et hemmeligt kartel, uafhængigt af de øvrige virksomheder, der deltager i kartellet, samarbejder med konkurrencemyndigheden i en undersøgelse ved frivilligt at give oplysninger om denne deltagers viden om og rolle i kartellet til gengæld for ved afgørelse eller afbrydelse af sagen at opnå fritagelse for eller nedsættelse af bøder for dennes deltagelse i kartellet

17) "redegørelse med henblik på straflempe": en mundtlig eller skriftlig redegørelse eller dokumentation herfor, der frivilligt gives af eller på vegne af en virksomhed eller en fysisk person til en konkurrencemyndighed med en beskrivelse af virksomhedens eller den fysiske persons viden om et ■ kartel og en beskrivelse af den rolle, som denne spiller heri, og som er udarbejdet med særligt henblik på forelæggelse for myndigheden for at opnå bødefritagelse eller bødenedsættelse efter en straflempelsesordning; dette omfatter ikke ■ bevismateriale, der eksisterer uafhængigt af håndhævelsessagen, uanset om disse oplysninger indgår i en konkurrencemyndigheds sagsakter eller ej, ***dvs. allerede eksisterende oplysninger***

18) "forligsredegørelse": en fremstilling, der frivilligt forelægges en konkurrencemyndighed af eller på vegne af en virksomhed, med en beskrivelse af virksomhedens bekræftelse af eller afståelse fra at bestride sin deltagelse i en overtrædelse af artikel 101 ***eller 102*** i TEUF eller national konkurrenceret og sit ansvar for denne overtrædelse, og som specifikt er affattet således, at konkurrencemyndigheden kan anvende en forenklet eller fremskyndet procedure

19) "ansøger": en virksomhed, som ansøger om bødefritagelse eller bødenedsættelse efter en straflempelsesordning

20) "bistandssøgende myndighed": en national konkurrencemyndighed, der anmoder om gensidig bistand som omhandlet i artikel 24, ***25, 26, 27*** eller ***28***

21) "bistandssøgt myndighed": en national konkurrencemyndighed, der modtager en anmodning om gensidig bistand, og i tilfælde af en anmodning om bistand som omhandlet i artikel ***25, 26, 27 eller 28*** det kompetente offentlige organ, som har det primære ansvar for at fuldbyrde sådanne afgørelser efter nationale love, forskrifter eller administrativ praksis

22) ***"endelig afgørelse": en afgørelse, der ikke, eller ikke længere, kan prøves efter almindelige retsmidler.***

2. Alle henvisninger til anvendelse ***eller*** overtrædelse ■ af artikel 101 og 102 i TEUF i dette direktiv forstås også som parallel anvendelse af ■ national konkurrenceret ■ på samme sag.

KAPITEL II

GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER

Artikel 3

Sikkerhedsgarantier

1. ***Sager vedrørende overtrædelser af artikel 101 eller 102 i TEUF, herunder de nationale konkurrencemyndigheders udøvelse af de beføjelser, der er omhandlet i dette direktiv, skal følge EU-rettens almindelige principper og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder.***
2. ***Medlemsstaterne sikrer, at udøvelse af disse beføjelser, jf. stk. 1, er underlagt passende sikkerhedsgarantier vedrørende virksomhedernes ret til forsvar, herunder retten til at blive hørt og adgangen til effektive retsmidler*** ■ .
3. ***Medlemsstaterne sikrer, at håndhævelsessager ved de nationale konkurrencemyndigheder behandles inden for rimelig tid. Inden de nationale konkurrencemyndigheder træffer en afgørelse i overensstemmelse med artikel 10 i dette direktiv, sikrer medlemsstaterne, at de vedtager en klagepunktsmeddelelse.***

KAPITEL III

UAFHÆNGIGHED OG RESSOURCER

Artikel 4

Uafhængighed

1. Medlemsstaterne skal med henblik på at garantere de nationale administrative konkurrencemyndigheders uafhængighed, når de anvender artikel 101 og 102 i TEUF, sikre, at *sådanne myndigheder* varetager deres opgaver og udøver deres beføjelser på en uvildig måde og med henblik på at sikre en effektiv og ensartet anvendelse af *nævnte* bestemmelser, under iagttagelse af rimelige krav til ansvarlighed og uden at dette berører det nære samarbejde mellem konkurrencemyndighederne i Det Europæiske Konkurrencenetværk.
2. Navnlig sikrer medlemsstaterne *som minimum, at de ansatte og de personer, der træffer afgørelser under udøvelse af beføjelserne i dette direktivs artikel 10-13 og 16, i de nationale administrative konkurrencemyndigheder:*
 - a) *kan* varetage deres opgaver og udøve deres beføjelser til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF uafhængigt af politisk eller anden udefrakommende indblanding

- b) ***hverken*** søger eller modtager instrukser fra ■ en regering eller ***nogen*** anden offentlig eller privat enhed ved varetagelsen af deres opgaver eller udøvelsen af deres beføjelser til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF, ***uden at dette berører en medlemsstats regerings ret til at udstede generelle politiske retningslinjer, som ikke vedrører sektorundersøgelser eller specifikke håndhævelsessager, og***
- c) ***afstår*** fra enhver handling, der er uforenelig med varetagelsen af deres opgaver og/eller ***med*** udøvelsen af deres beføjelser til at anvende artikel 101 og 102 i TEUF ***og er omfattet af procedurer, der sikrer, at de i en rimelig periode efter fratrædelse afstår fra at behandle håndhævelsessager, der kan give anledning til interessekonflikter.***

3. *De personer, der træffer afgørelser under udøvelse af beføjelserne i dette direktivs artikel 10-13 og 16, i de nationale administrative konkurrencemyndigheder må ikke afskediges fra sådanne myndigheder af årsager relateret til en korrekt varetagelse af deres opgaver eller en korrekt udøvelse af deres beføjelser under anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF som omhandlet i dette direktivs artikel 5, stk. 2. De kan alene afskediges, hvis de ikke længere opfylder de nødvendige betingelser for at varetage deres opgaver, eller hvis de er blevet fundet skyldige i alvorlige forseelser i henhold til national ret. Betingelserne for varetagelsen af deres opgaver og for, hvad der udgør alvorlige forseelser, fastlægges på forhånd i national ret, idet der tages hensyn til behovet for at sikre effektiv håndhævelse.*
4. *Medlemsstaterne sikrer, at medlemmerne af beslutningsorganet for de nationale administrative konkurrencemyndigheder udvælges og ansættes eller udpeges i overensstemmelse med klare og gennemsigtige procedurer, der er fastsat på forhånd i national ret.*

5. De nationale administrative konkurrencemyndigheder **har** beføjelse til selv at prioritere **de** opgaver vedrørende anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF, **der er omhandlet** i dette direktivs artikel 5, stk. 2. I det omfang de nationale administrative konkurrencemyndigheder har pligt til at behandle **formelle** klager, **har** disse myndigheder **beføjelse** til at afvise sådanne klager under henvisning til, at de ikke finder **en sådan klage** af **håndhævelsesmæssig** prioritet. Dette berører ikke de nationale administrative konkurrencemyndigheders beføjelse til at afvise klager af andre årsager, der er fastsat i national ret.

Artikel 5

Ressourcer

1. Medlemsstaterne sikrer **som minimum**, at de nationale konkurrencemyndigheder råder over **et tilstrækkeligt antal kvalificerede ansatte og tilstrækkelige** finansielle **og tekniske** ressourcer, der er nødvendige for effektivt at kunne varetage deres opgaver og **for effektivt** at kunne udøve deres beføjelser i forbindelse med anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF som **fastsat** i denne artikels stk. 2.

2. **■** Med henblik på stk. 1 skal de nationale konkurrencemyndigheder *som minimum kunne gennemføre* undersøgelser med henblik på at anvende artikel 101 og 102 i TEUF, *vedtage* afgørelser under anvendelse af *disse* bestemmelser på grundlag af artikel 5 i forordning (EF) nr. 1/2003 og *arbejde* nært sammen i Det Europæiske Konkurrencenetværk for at sikre en effektiv og ensartet anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF. *I det omfang national ret fastlægger det, skal de nationale konkurrencemyndigheder også kunne rådgive offentlige institutioner og organer, hvis det er relevant, om lovgivningsmæssige, reguleringsmæssige og administrative foranstaltninger, som kan have en indvirkning på konkurrencen på det indre marked, samt fremme offentlighedens kendskab til artikel 101 og 102 i TEUF.*
3. *Uden at det berører nationale budgetregler og -procedurer, sikrer medlemsstaterne, at de nationale konkurrencemyndigheder indrømmes uafhængighed i anvendelsen af deres tildelte budget til varetagelsen af deres opgaver som fastsat i stk. 2.*
4. *Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder indgiver periodiske rapporter om deres aktiviteter og ressourcer til et regeringsorgan eller parlamentarisk organ. Medlemsstaterne sikrer, at sådanne rapporter indeholder oplysninger om udpegning og afskedigelse af medlemmer af beslutningsorganet, omfanget af tildelte ressourcer i det relevante år samt enhver ændring af dette beløb sammenlignet med tidligere år. Sådanne rapporter gøres offentligt tilgængelige.*

KAPITEL IV BEFØJELSER

Artikel 6

Beføjelse til at foretage kontrolundersøgelser i forretningslokaler

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder **kan** foretage alle nødvendige uanmeldte kontrolundersøgelser hos virksomheder og virksomhedssammenslutninger med henblik på anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF. Medlemsstaterne sikrer, at de embedsmænd og andre ledsagende personer, som de nationale konkurrencemyndigheder har bemyndiget **eller udpeget** til at foretage **disse kontrolundersøgelser**, som minimum har beføjelse til:
 - a) at få adgang til alle virksomhedernes og virksomhedssammenslutningernes lokaler, grunde og transportmidler
 - b) at kontrollere bøger og andre forretningspapirer, uanset hvilket medie de er lagret på, **og at få** adgang til **enhver** oplysning, som den kontrollerede enhed har adgang til
 - c) at tage eller få kopi eller udskrift under enhver form af sådanne bøger eller forretningspapirer og, hvor de finder det **hensigtsmæssigt**, at fortsætte **sådanne** informationssøgninger **og at udvælge** kopier eller udskrift i den nationale konkurrencemyndigheds lokaler eller **i** andre udpegede lokaler

- d) at forsegle alle forretningslokaler samt bøger eller andre forretningspapirer i det for kontrolundersøgelsen nødvendige tidsrum og omfang
 - e) at afkræve alle virksomhedens eller virksomhedssammenslutningens repræsentanter eller ansatte forklaringer om faktiske oplysninger eller dokumenter vedrørende kontrolundersøgelsens genstand og formål og registrere deres svar.
2. Medlemsstaterne sikrer, at virksomheder og virksomhedssammenslutninger har pligt til at underkaste sig en kontrolundersøgelse, jf. stk. 1. Medlemsstaterne sikrer ligeledes, at hvis en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning modsætter sig en kontrolundersøgelse, der er **blevet** besluttet af en national administrativ konkurrencemyndighed **og/eller er blevet** godkendt af en national domstol, kan de nationale konkurrencemyndigheder anmode politiet eller en tilsvarende retshåndhævende **myndighed** om den fornødne bistand til at foretage kontrolundersøgelsen. En sådan bistand kan også indhentes som en forebyggende foranstaltning.
3. ***Denne artikel berører ikke kravene i national ret om forudgående godkendelse af sådanne undersøgelser fra en national domstol.***

Artikel 7

Beføjelse til at foretage kontrolundersøgelser af andre lokaler

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder, såfremt der er rimelig grund til mistanke om, at bøger eller andre forretningspapirer, der vedrører genstanden for kontrolundersøgelsen, **og** som måtte være relevante som bevis for **en overtrædelse** af artikel 101 eller 102 i TEUF, opbevares i andre end de i dette direktivs artikel 6, stk. 1, litra a), omhandlede lokaler eller på grunde eller i transportmidler, herunder private hjem tilhørende de pågældende virksomheders **eller** virksomhedssammenslutningers direktører, ledere og andre ansatte, kan foretage uanmeldte kontrolundersøgelser i sådanne lokaler, på sådanne grunde eller i sådanne transportmidler.
2. Sådanne kontrolundersøgelser foretages ikke uden en forudgående godkendelse fra en national domstol.
3. Medlemsstaterne sikrer, at de embedsmænd og andre ledsagende personer, som de nationale **konkurrencemyndigheder** har bemyndiget **eller udpeget** til at foretage en kontrolundersøgelse i overensstemmelse med denne artikels stk. 1 som minimum har de beføjelser, der er fastlagt i artikel 6, stk. 1, litra a), b) og c), og artikel 6, stk. 2.

Artikel 8

Anmodninger om oplysninger

Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder **■** kan pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger at stille alle nødvendige oplysninger med henblik på anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF til rådighed inden for en given **og rimelig frist**.

Sådanne anmodninger om oplysninger skal stå i et rimeligt forhold til formålet og må ikke føre til, at modtageren af anmodningen tvinges til at tilstå en overtrædelse af artikel 101 og 102 i TEUF. Pligten til at stille alle nødvendige oplysninger omfatter oplysninger, som ***sådanne*** virksomheder eller virksomhedssammenslutninger har adgang til. ***Nationale konkurrencemyndigheder tillægges også beføjelse til at anmode enhver anden fysisk eller juridisk person om at give oplysninger, der kan være relevante for anvendelse af artikel 101 og 102 i TEUF, inden for en given og rimelig frist.***

Artikel 9

Interviews

Medlemsstaterne sikrer, at nationale administrative konkurrencemyndigheder som minimum har beføjelse til at indkalde enhver repræsentant for en virksomhed eller en virksomhedssammenslutning eller enhver repræsentant for andre juridiske personer og enhver fysisk person, når en sådan repræsentant eller person kan være i besiddelse af oplysninger, der er relevante for anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF, til et interview.

Artikel 10

Fastslåelse og standsning af overtrædelser

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder, hvis de fastslår en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, ved en afgørelse kan pålægge de deltagende virksomheder eller virksomhedssammenslutninger at bringe den pågældende overtrædelse til ophør. I den forbindelse kan de udstede et adfærdsmæssigt eller strukturelt påbud, der står i et rimeligt forhold til overtrædelser, og som er nødvendigt for effektivt at bringe overtrædelser til ophør. *Ved valget mellem to lige effektive påbud vælger de nationale konkurrencemyndigheder det mindst belastende for virksomheden i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.*

Medlemsstaterne sikrer, at nationale konkurrencemyndigheder kan fastslå, at der tidligere har foreligget en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF.

2. *Hvis de nationale konkurrencemyndigheder efter at have underrettet Kommissionen i henhold til artikel 11, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1/2003 beslutter, at der ikke er grundlag for at fortsætte en håndhævelsessag og derfor afslutter denne håndhævelsessag, sikrer medlemsstaterne, at de nationale konkurrencemyndigheder underretter Kommissionen herom.*

Artikel 11
Foreløbige forholdsregler

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale ■ konkurrencemyndigheder som minimum i hastetilfælde, hvor der er risiko for alvorlig og uoprettelig skade på konkurrencen, og på grundlag af en umiddelbar konstatering af en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, har beføjelse til på eget initiativ at træffe afgørelse om at pålægge virksomheder **og virksomhedssammenslutninger** foreløbige forholdsregler. En sådan afgørelse **skal stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og** gælder **enten** i et **nærmere fastsat** tidsrum, **der** kan forlænges, i det omfang det er nødvendigt og hensigtsmæssigt, **eller indtil den endelige afgørelse er truffet. De nationale konkurrencemyndigheder underretter det Europæiske Konkurrencenetværk om pålæggelsen af disse** foreløbige forholdsregler.
2. *Medlemsstaterne sikrer, at de i stk. 1 nævnte foreløbige forholdsreglers lovlighed, herunder deres proportionalitet, kan prøves inden for rammerne af fremskyndede appelprocedurer.*

Artikel 12

Tilsagn

1. I håndhævelsessager, der indledes med henblik på at træffe en afgørelse om at bringe en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF til ophør, sikrer medlemsstaterne, at en national konkurrencemyndighed ***efter at have hørt markedsdeltagerne, enten formelt eller uformelt***, ved afgørelse kan gøre **■** de tilsagn, som virksomhederne ***eller virksomhedssammenslutningerne*** har afgivet, ***bindende, hvis disse tilsagn*** imødekommer den nationale konkurrencemyndigheds betænkeligheder. En sådan afgørelse kan vedtages for en bestemt periode og skal fastslå, at der ikke længere er grund til, at den pågældende nationale konkurrencemyndighed griber ind.
2. ***Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder har effektive beføjelser til at overvåge gennemførelsen af de i stk. 1 nævnte tilsagn.***

3. *Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder kan genoptage håndhævelsessager, hvis der er sket væsentlige ændringer af de faktiske forhold, som den i stk. 1 omhandlede afgørelse byggede på, hvis virksomheder eller virksomhedssammenslutninger handler i strid med deres tilsagn, eller hvis den i stk. 1 omhandlede afgørelse byggede på ufuldstændige, ukorrekte eller vildledende oplysninger fra parterne.*

Kapitel V

BØDER OG TVANGSBØDER

Artikel 13

Bøder til virksomheder og virksomhedssammenslutninger

1. **■** Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder enten i **egne** håndhævelsessager kan træffe afgørelse om at pålægge eller i ikkestrafferetlige retssager kan anmode om pålæggelse af bøder, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning, over for virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, når disse forsætligt eller uagtsomt har overtrådt artikel 101 eller 102 i TEUF.

2. ■ Medlemsstaterne sikrer ***som minimum***, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder enten i ***egne*** håndhævelsessager kan træffe afgørelse om at pålægge eller i ikkestrafferetlige retssager kan anmode om, at virksomheder ***og*** virksomhedssammenslutninger pålægges bøder, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning. Sådanne bøder fastlægges i forhold til deres samlede omsætning ***på verdensplan***, såfremt de forsætligt eller uagtsomt:
- a) modsætter sig en kontrolundersøgelse som omhandlet i artikel 6, stk. 2
 - b) har brudt de segl, som embedsmænd eller andre ledsagende personer, der er bemyndiget eller udpeget af de nationale konkurrencemyndigheder, har anbragt efter artikel 6, stk. 1, litra d)
 - c) som svar på et spørgsmål, der er stillet i henhold til artikel 6, stk. 1, litra e), afgiver et ukorrekt eller vildledende svar eller undlader eller afviser at afgive et fuldstændigt svar ■
 - d) afgiver ukorrekte, ufuldstændige eller vildledende oplysninger som svar på en anmodning som omhandlet i artikel 8, eller undlader at give oplysningerne inden for den fastsatte frist
 - e) ***undlader at deltage i et interview som omhandlet i artikel 9***
 - f) undlader at efterkomme en afgørelse som omhandlet i artikel 10, 11 og 12.

3. Medlemsstaterne sikrer, at *sager som omhandlet i stk. 1 og 2 giver mulighed for at pålægge bøder, der er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning.*
4. *Denne artikel berører ikke national lovgivning, der giver mulighed for pålæggelse af sanktioner i straffesager, forudsat at anvendelsen af en sådan lovgivning ikke påvirker den effektive og ensartede håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF.*
5. *Medlemsstaterne sikrer, at virksomhedsbegrebet anvendes i forbindelse med pålæggelse af bøder til modervirksomheder og retlige og økonomiske efterfølgere til virksomheder.*

Artikel 14

Bødeudmåling

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder tager hensyn til både overtrædelsens grovhed og varighed ved udmålingen af bøden for overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF.
2. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder kan tage hensyn til erstatning, der betales efter mindelig tvistbilæggelse, *ved udmålingen af bøder for overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF i overensstemmelse med artikel 18, stk. 3, i direktiv 2014/104/EU.*

3. Medlemsstaterne sikrer, at når en virksomhedssammenslutning, der får pålagt en bøde **for en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF** udmålt på grundlag af medlemsvirksomhedernes omsætning, ikke er solvent, har sammenslutningen pligt til at indkalde bidrag fra medlemsvirksomhederne til dækning af bødebeløbet.
4. **Medlemsstaterne sikrer, at når de i stk. 3 nævnte bidrag ikke er betalt fuldt ud til virksomhedssammenslutningen inden for en frist fastsat af de nationale konkurrencemyndigheder**, kan de nationale konkurrencemyndigheder opkræve betalingen af **■** bøden **direkte** hos enhver af de virksomheder, hvis repræsentanter var medlem af sammenslutningens besluttende organer. **Efter de nationale konkurrencemyndigheder har krævet betaling fra sådanne virksomheder, kan de også, hvor det er nødvendigt for at sikre fuld betaling af bøden**, kræve betaling af det udestående bødebeløb hos ethvert medlem af sammenslutningen, der var aktivt på det marked, hvor overtrædelsen fandt sted. Der kan imidlertid ikke opkræves betaling **i medfør af dette stykke af virksomheder, som påviser, at de** ikke har gennemført **sammenslutningens beslutning om overtrædelse**, og som enten ikke havde kendskab til dennes eksistens eller aktivt havde taget afstand fra den, inden undersøgelsen blev indledt.

Artikel 15

Bødens maksimale størrelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at **■** bødens maksimale størrelse, som de nationale konkurrencemyndigheder kan pålægge hver af de virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, der deltager i en overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, **ikke er under** 10 % af virksomhedernes eller virksomhedssammenslutningernes samlede omsætning på verdensplan i det regnskabsår, der går forud for afgørelsen, jf. artikel 13, stk. 1.
2. Hvis en overtrædelse begået af en virksomhedssammenslutning vedrører medlemmernes aktiviteter, fastsættes bødens maksimale størrelse til ikke **under** 10 % af summen af den samlede omsætning på verdensplan for hvert af de medlemmer, der er aktive på det marked, der er berørt af den af sammenslutningen begåede overtrædelse. Den enkelte virksomheds økonomiske ansvar i forbindelse med betaling af bøden må dog ikke overstige det maksimale beløb, der er fastsat efter stk. 1.

Artikel 16
Tvangsbøder

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder ved afgørelse kan pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger tvangsbøder, som er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning. Sådanne tvangsbøder fastsættes i forhold til sådanne virksomheders og virksomhedssammenslutningers **gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan i det foregående regnskabsår pr. dag og beregnet fra den dato, der er angivet i denne afgørelse**, for at tvinge disse virksomheder og virksomhedssammenslutninger til **som minimum:**

■

- a) at afgive fuldstændige og korrekte oplysninger som svar på en anmodning jf. artikel 8

- b) at deltage i et interview jf. artikel 9.

2. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder ved afgørelse kan pålægge virksomheder og virksomhedssammenslutninger tvangsbøder, som er effektive, står i et rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning. Sådanne tvangsbøder fastsættes i forhold til sådanne virksomheders og virksomhedssammenslutningers **gennemsnitlige samlede daglige omsætning på verdensplan i det foregående regnskabsår pr. dag og beregnet fra den dato, der er angivet i denne afgørelse, for at tvinge dem til som minimum:**

- a) at underkaste sig en kontrolundersøgelse som omhandlet i artikel 6, stk. 2
- b) at efterkomme en afgørelse som omhandlet i artikel 10, 11 og 12.

KAPITEL VI
STRAFLEMPELSESDORDNINGER FOR HEMMELIGE KARTELLER

Artikel 17
Bødefritagelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder har straflempelsesordninger, som giver dem mulighed for at indrømme virksomheder bødefritagelse *for at afsløre deres deltagelse i hemmelige karteller. Dette berører ikke nationale konkurrencemyndigheder, der har straflempelsesordninger for andre overtrædelser end hemmelige karteller, eller straflempelsesordninger, der gør det muligt for dem at indrømme bødefritagelse til fysiske personer.*
2. Medlemsstaterne sikrer, at der kun indrømmes bødefritagelse, hvis ansøgeren:
 - a) opfylder betingelserne i artikel 19
 - b) afslører sin deltagelse i et hemmeligt kartel og

- c) er den første til at fremlægge bevismateriale, som:
- i) på det tidspunkt, hvor den nationale konkurrencemyndighed modtager ansøgningen, sætter den nationale konkurrencemyndighed i stand til at foretage en målrettet kontrolundersøgelse i forbindelse med det hemmelige kartel, forudsat at den nationale konkurrencemyndighed ikke allerede er i besiddelse af **tilstrækkeligt** bevismateriale, som sætter den i stand til at foretage en sådan kontrolundersøgelse, eller at den ikke allerede har foretaget en sådan undersøgelse, eller
 - ii) efter den nationale konkurrencemyndigheds opfattelse **er tilstrækkeligt til, at den kan fastslå** en overtrædelse, **der er omfattet af straflempelsesordningen**, forudsat at ■ myndigheden ikke allerede er i besiddelse af **tilstrækkelige** beviser til at fastslå en sådan overtrædelse, og at ingen anden virksomhed tidligere har været berettiget til bødefritagelse efter nr. i), i forbindelse med **det hemmelige** kartel.
3. Medlemsstaterne sikrer, at alle virksomheder har mulighed for at opnå bødefritagelse, med undtagelse af virksomheder, der har taget skridt til at tvinge andre virksomheder til at tilslutte sig et hemmeligt kartel **eller til at blive i det**.

4. *Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder underretter ansøgeren om, hvorvidt de er blevet indrømmet betinget bødefritagelse. Ansøgeren kan anmode om skriftligt at blive underrettet af den nationale konkurrencemyndighed om resultatet af sin ansøgning. Hvis den nationale konkurrencemyndighed giver afslag på en ansøgning om bødefritagelse, kan den pågældende ansøger anmode denne nationale konkurrencemyndighed om at behandle ansøgningen som en ansøgning om bødenedsættelse.*

Artikel 18

Bødenedsættelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder har straflempelsesordninger, som giver dem mulighed for at indrømme nedsættelse af bøder til virksomheder, der ikke kan opnå bødefritagelse. *Dette berører ikke nationale konkurrencemyndigheder, der har straflempelsesordninger for andre overtrædelser end hemmelige karteller, eller straflempelsesordninger der gør det muligt for dem at indrømme bødenedsættelse til fysiske personer.*

2. Medlemsstaterne sikrer, at der alene indrømmes bødenedsættelse, hvis ansøgeren:
- a) opfylder betingelserne i artikel 19,
 - b) afslører sin deltagelse i et hemmeligt kartel, og
 - c) fremlægger bevismateriale om det formodede hemmelige kartel, som indebærer en betydelig merværdi med hensyn til at påvise en overtrædelse, ***der er omfattet af straflempelsesordningen***, i forhold til de beviser, som den nationale konkurrencemyndighed allerede er i besiddelse af på tidspunktet for ansøgningen.
3. Medlemsstaterne sikrer, at ***den nationale konkurrencemyndighed, såfremt ansøgeren*** [] fremlægger afgørende bevismateriale, som den nationale konkurrencemyndighed benytter [] til at påvise yderligere forhold, der fører til, at deltagerne i det hemmelige kartel pålægges større bøder, end det ellers ville have været tilfældet, ***ikke tager sådanne yderligere forhold i betragtning, når den fastsætter en eventuel bøde, der skal pålægges den ansøger om nedsættelse af bøder, der har fremlagt dette bevismateriale.***

Artikel 19

Generelle betingelser for straflempelse

Medlemsstaterne sikrer, at ansøgeren for at være berettiget til straflempelse for deltagelse i hemmelige karteller skal opfylde følgende betingelser:

- a) ansøgeren har bragt sin deltagelse i det formodede hemmelige kartel til ophør **senest** straks efter indgivelse af ansøgningen **om straflempelse**, bortset fra de aktiviteter, som den kompetente nationale konkurrencemyndighed mener med rimelighed er nødvendige for at sikre undersøgelsens integritet
- b) ansøgeren samarbejder oprigtigt, fuldt ud, permanent og hurtigt med den nationale konkurrencemyndighed fra det tidspunkt, hvor ansøgningen indgives, og indtil myndigheden ved afgørelse har afsluttet håndhævelsessagen over for alle de parter, som undersøgelsen omfatter eller på anden vis afsluttet sagen. Samarbejdet betyder, at ansøgeren:
 - i) straks forsyner den nationale konkurrencemyndighed med alle relevante oplysninger og bevismateriale vedrørende det formodede hemmelige kartel, som den kommer i besiddelse af eller har **adgang** til, **navnlig**:
 - **navn og adresse på ansøgeren**

- *navnene på alle andre virksomheder, der deltager eller har deltaget i det formodede hemmelige kartel*
 - *en detaljeret beskrivelse af det formodede hemmelige kartel, herunder de berørte produkter, de berørte områder, varigheden og arten af den formodede hemmelige karteladfærd*
 - *oplysninger om tidligere eller eventuelle fremtidige ansøgninger om straflempe til andre konkurrencemyndigheder eller konkurrencemyndigheder i tredjelande i forbindelse med det formodede hemmelige kartel*
- ii) er til den nationale konkurrencemyndigheds rådighed med henblik på at besvare eventuelle forespørgsler, der kan bidrage til at fastslå omstændighederne
- iii) stiller *direktører, ledere og andre ansatte til rådighed for interviews med den nationale konkurrencemyndighed og gør rimelige bestræbelser på at stille tidligere*
■ *direktører, ledere og andre ansatte* til rådighed for interviews med den nationale konkurrencemyndighed

- iv) ikke ødelægger, forfalsker eller skjuler relevante oplysninger eller bevismateriale og
 - v) ikke afslører sin indgivelse af ansøgningen *om straflempelse* eller noget af dens indhold, før den nationale konkurrencemyndighed har udsendt en klagepunktsmeddelelse i håndhævelsessagen, medmindre andet er aftalt, og
- c) under planlægningen af sin indgivelse af en ansøgning *om straflempelse* til den nationale konkurrencemyndighed må ansøgeren ikke:
- i) have ødelagt, forfalsket eller skjult beviser vedrørende det formodede hemmelige kartel eller
 - ii) have afsløret sin planlagte indgivelse af ansøgningen eller noget af dens indhold over for andre end konkurrencemyndigheder *eller konkurrencemyndigheder i tredjelande*.

Formen for redegørelser med henblik på straflempelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at ansøgere skriftligt kan ***forelægge redegørelser med henblik på straflempelse i forbindelse med fuldstændige eller forkortede ansøgninger***, og sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder ***også*** har ordninger til at modtage ***sådanne*** redegørelser mundtligt eller på anden vis, så ansøgeren ikke behøver at have ***sådanne forelagte redegørelser*** i sin besiddelse, varetægt eller under sin kontrol.
2.

De nationale konkurrencemyndigheder bekræfter på ansøgernes anmodning skriftligt, at de har modtaget de fuldstændige eller forkortede ansøgninger, med angivelse af datoen og tidspunkt for modtagelsen.
3. ***Ansøgere skal have mulighed for at forelægge redegørelser med henblik på straflempelse i forbindelse med fuldstændige eller forkortede ansøgninger på det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den berørte nationale konkurrencemyndighed er beliggende, eller, efter gensidig aftale mellem den nationale konkurrencemyndighed og ansøgeren, på et andet af Unionens officielle sprog.***

Artikel 21

Forhåndsregistrering med henblik på ***ansøgning*** om bødefritagelse

1. Medlemsstaterne sikrer, at ***virksomheder***, der ønsker at ***ansøge om bødefritagelse***, ***forinden kan tildeles*** en plads i køen til ***straflempelse***, ***når de anmoder herom*** i en periode **■**, som fastsættes af den nationale konkurrencemyndighed på grundlag af den konkrete sag, ***for at*** ansøgeren kan indsamle de nødvendige oplysninger og det nødvendige bevismateriale til at opfylde det relevante beviskrav for bødefritagelse.
2. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder har skønsbeføjelse til at imødekomme eller afvise ***anmodningen i henhold til stk. 1***.

En virksomhed, der indgiver en sådan anmodning, forelægger oplysninger, i det omfang de er tilgængelige, for den nationale konkurrencemyndighed, f.eks.:

- a) ***ansøgerens navn og adresse***
- b) ***grundlaget for de betænkeligheder, der har ført til anmodningen***
- c) ***navnene på alle andre virksomheder, der deltager eller har deltaget i det formodede hemmelige kartel***

- d) de berørte produkter og områder*
- e) varigheden og arten af den formodede hemmelige karteladfærd*
- f) oplysninger om tidligere eller eventuelle fremtidige ansøgninger om straflempe til andre konkurrencemyndigheder eller konkurrencemyndigheder i tredjelande i forbindelse med det formodede hemmelige kartel.*

3. Medlemsstaterne sikrer, at *alle oplysninger og beviser, som ansøgeren har fremlagt inden for fristen*, som er fastsat i overensstemmelse med stk. 1, anses for at være indgivet på tidspunktet *for den oprindelige anmodning*.
4. *Ansøgere skal have mulighed for at forelægge anmodninger i henhold til stk. 1 på det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den berørte nationale konkurrencemyndighed er beliggende, eller, efter gensidig aftale mellem den nationale konkurrencemyndighed og ansøgeren, på et andet af Unionens officielle sprog.*
5. *Medlemsstaterne kan også give virksomheder, der ønsker at indgive en ansøgning om bødenedsættelse, mulighed for forinden at anmode om en plads i køen til straflempe.*

Artikel 22

Forkortede ansøgninger

1. Medlemsstaterne sikrer, at *de nationale konkurrencemyndigheder godtager forkortede ansøgninger fra* ansøgere, der har ansøgt *Kommissionen* om straflempelse ved enten at søge om *forhåndsregistrering* eller ved at indgive en fuldstændig ansøgning **■** i forbindelse med det samme *formodede hemmelige kartel, forudsat at disse ansøgninger dækker mere end tre medlemsstater som berørte områder.*
2. *Forkortede* ansøgninger *skal bestå af* en kort beskrivelse af *hver af* følgende **■** :
 - a) ansøgerens navn og adresse
 - b) navne på de øvrige deltagere i det formodede hemmelige kartel
 - c) de(t) *berørte* produkt(er) og områder
 - d) varigheden og arten af den formodede hemmelige karteladfærd
 - e) de(n) medlemsstat(er), hvor beviserne om det formodede hemmelige kartel formodes at foreligge, og

- f) oplysninger om enhver tidligere eller eventuelle fremtidige ansøgninger om straflempelse, der er indgivet til enhver anden konkurrencemyndighed eller konkurrencemyndighed i tredjelande i forbindelse med det formodede hemmelige kartel.

3. *Når Kommissionen modtager en fuldstændig ansøgning, og de nationale konkurrencemyndigheder modtager forkortede ansøgninger vedrørende det samme formodede kartel, er Kommissionen, i perioden indtil der er opnået klarhed om, hvorvidt Kommissionen vil forfølge hele eller dele af sagen, den primære kontakt for ansøgeren, navnlig med hensyn til at give anvisninger til ansøgeren om gennemførelse af enhver yderligere intern undersøgelse. I denne periode underretter Kommissionen de berørte nationale konkurrencemyndigheder om status efter anmodning fra disse.*

Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder **kun kan kræve af ansøgeren, at denne fremlægger specifikke præciseringer vedrørende** de punkter, der er nævnt i stk. 2, før de kræver, at der indgives en fuldstændig ansøgning efter stk. 5.

4. Medlemsstaterne sikrer, at nationale konkurrencemyndigheder, som modtager en forkortet ansøgning, kontrollerer, om de på tidspunktet for modtagelsen af sådanne ansøgninger allerede har modtaget en **forkortet** eller en **fuldstændig** ansøgning om straflempelse **fra en anden ansøger** i forbindelse med det samme formodede hemmelige kartel. **Hvis en national konkurrencemyndighed ikke har modtaget en sådan ansøgning fra en anden ansøger og anser den forkortede ansøgning for at opfylde kravene i stk. 2,** underretter den ansøgeren herom.

5. Medlemsstaterne sikrer, at **ansøgere gives** mulighed for at indgive en fuldstændig ansøgning ■ til de nationale konkurrencemyndigheder, **så snart Kommissionen har meddelt de pågældende nationale konkurrencemyndigheder, at den ikke agter at behandle hele eller dele af sagen. Kun undtagelsesvis, når det er strengt nødvendigt af hensyn til sagsafgrænsningen eller -fordelingen, kan en national konkurrencemyndighed forlange, at ansøgeren indgiver en fuldstændig ansøgning, inden** Kommissionen har meddelt **den pågældende nationale konkurrencemyndighed**, at den ikke agter at **forfølge** hele eller dele af sagen. **De** nationale konkurrencemyndigheder **skal have** beføjelse til at fastsætte en rimelig frist, inden for hvilken ansøgeren skal indgive sin fuldstændige ansøgning sammen med de relevante beviser og oplysninger. **Dette berører ikke ansøgerens ret til frivilligt at indgive en fuldstændig ansøgning på et tidligere tidspunkt.**
6. Medlemsstaterne sikrer, at en ansøger, som indgiver en fuldstændig ansøgning efter stk. 5 inden for den af de nationale konkurrencemyndigheder fastsatte frist, anses for at have indgivet den fulde ansøgning på det tidspunkt, hvor den forkortede ansøgning blev modtaget, **forudsat at** den forkortede ansøgning **dækker det eller de samme berørte produkter og områder og den samme varighed af det formodede hemmelige kartel som** den ansøgning om straflempelse, der er **indgivet til Kommissionen, og som kan være blevet opdateret.**

Samspil mellem *ansøgninger om bødefritagelse* og sanktioner over for fysiske personer

1. Medlemsstaterne sikrer, at nuværende og tidligere ■ direktører, *ledere og andre ansatte i virksomheder*, som har ansøgt konkurrencemyndigheder om bødefritagelse, beskyttes *fuldt ud* mod ■ sanktioner, der pålægges i *administrative og ikkestrafferetlige retssager, i forbindelse med* deres deltagelse i det hemmelige kartel, som ansøgningen om bødefritagelse vedrører, *for overtrædelser af nationale love, der hovedsageligt forfølger de samme mål som artikel 101 i TEUF, hvis:*
- a) *virksomhedens ansøgning om bødefritagelse til den konkurrencemyndighed, der forfølger sagen, opfylder kravene i artikel 17, stk. 2, litra b) og c),*
 - b) *de nuværende og tidligere direktører, ledere og andre ansatte aktivt samarbejder herom med den konkurrencemyndighed, der forfølger sagen, og*
 - c) *virksomhedens ansøgning om bødefritagelse ligger forud for det tidspunkt, hvor disse nuværende eller tidligere direktører, ledere og andre ansatte af de kompetente myndigheder i medlemsstaterne blev gjort bekendt med den sag, der har ført til pålæggelsen af sanktioner som omhandlet i dette stykke.*

2. *Medlemsstaterne sikrer, at nuværende og tidligere direktører, ledere og andre ansatte i virksomheder, som ansøger konkurrencemyndighederne om bødefritagelse, beskyttes mod sanktioner i straffesager i forbindelse med deres deltagelse i det hemmelige kartel, som ansøgningen om bødefritagelse vedrører, for overtrædelser af nationale love, der hovedsageligt forfølger de samme mål som artikel 101 i TEUF, hvis de opfylder kravene i stk. 1 og aktivt samarbejder med den kompetente retsforfølgende myndighed. Hvis kravet om samarbejde med den kompetente retsforfølgende myndighed ikke er opfyldt, kan denne kompetente retsforfølgende myndighed gå videre med undersøgelsen.*
3. *Som en undtagelse fra stk. 2 kan medlemsstaterne for at sikre overensstemmelse med de gældende grundlæggende principper i deres retssystemer fastsætte, at de kompetente myndigheder kan undlade at pålægge en sanktion eller blot begrænse den sanktion, der skal pålægges i straffesager, i det omfang at bidraget fra de i stk. 2 omhandlede personer til afsløring og undersøgelse af det hemmelige kartel vejer tungere end interessen i at retsforfølge og/eller pålægge disse personer sanktioner.*

4. *For at beskyttelsen omhandlet i stk. 1, 2 og 3 kan fungere i situationer, hvor mere end én jurisdiktion er involveret, fastsætter medlemsstaterne, at i tilfælde, hvor den kompetente sanktionerende eller retsforfølgende myndighed befinder sig i en anden jurisdiktion end den konkurrencemyndighed, der forfølger sagen, skal de nødvendige kontakter mellem dem sikres af den nationale konkurrencemyndighed i den sanktionerende eller retsforfølgende myndigheds jurisdiktion.*
5. *Denne artikel berører ikke den ret, som personer, der har lidt skade som følge af en overtrædelse af konkurrenceretten, har til at kræve fuld erstatning for denne skade i overensstemmelse med direktiv 2014/104/EU.*

Kapitel VII
GENSIDIG BISTAND

Artikel 24

Samarbejde mellem de nationale konkurrencemyndigheder

1. Når nationale administrative konkurrencemyndigheder i henhold til artikel 22 i forordning (EF) nr. 1/2003 foretager en kontrolundersøgelse eller ***gennemfører et interview*** på vegne af en anden national konkurrencemyndighed og i dennes navn, sikrer medlemsstaterne, at embedsmænd og andre ledsagende personer, som er bemyndiget eller udpeget af den ***bistandssøgende*** nationale konkurrencemyndighed, har ret til at deltage i og aktivt bistå den bistandssøgte nationale konkurrencemyndighed ***under tilsyn af den bistandssøgte nationale myndigheds embedsmænd*** under kontrolundersøgelsen ***eller interviewet, når den bistandssøgte nationale konkurrencemyndighed udøver*** de beføjelser, der er omhandlet i dette direktivs artikel 6, 7 og 9.
2. ***Medlemsstaterne sikrer, at de nationale administrative konkurrencemyndigheder har beføjelser til på deres eget område at udøve de beføjelser, der er omhandlet i dette direktivs artikel 6- 9, i overensstemmelse med deres nationale ret, på vegne af andre nationale konkurrencemyndigheder og i deres navn med henblik på at fastslå, om virksomheder eller virksomhedssammenslutninger har undladt at overholde den bistandssøgende nationale konkurrencemyndigheds undersøgelsesforanstaltninger og afgørelser som omhandlet i dette direktivs artikel 6 og 8-12. Den bistandssøgende nationale konkurrencemyndighed og den bistandssøgte nationale konkurrencemyndighed har beføjelse til at udveksle og benytte oplysninger som bevismateriale til dette formål med forbehold af sikkerhedsgarantierne i artikel 12 i forordning (EF) nr. 1/2003.***

Artikel 25

Anmodning om meddelelse af foreløbige klagepunkter og *andre dokumenter*

Uden at dette berører andre former for meddelelse fra *en* bistandssøgende *myndighed* i overensstemmelse med de gældende regler i *den* medlemsstat, *hvor denne myndighed er beliggende*, sikrer medlemsstaterne, at den bistandssøgte myndighed efter anmodning fra den bistandssøgende myndighed og på vegne heraf meddeler adressaterne:

- a) de foreløbige klagepunkter vedrørende den formodede overtrædelse af artikel 101 eller 102 i TEUF og afgørelser, som anvender disse artikler ■
- b) *enhver anden procedureafgørelse vedtaget i forbindelse med håndhævelsessager, som bør meddeles i overensstemmelse med national ret, og*
- c) *eventuelle andre relevante dokumenter vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, herunder dokumenter vedrørende fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder.*

■

Artikel 26

Anmodning om fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder

1. Medlemsstaterne sikrer, at den bistandssøgte myndighed efter anmodning fra den bistandssøgende myndighed fuldbyrder afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder, som den bistandssøgende myndighed har vedtaget efter artikel 13 og 16. Dette gælder kun i de tilfælde, hvor *den bistandssøgende myndighed efter at have gjort sig rimelige bestræbelser på sit eget område har fastslået*, at den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, som bøden eller tvangsbøden skal inddrives hos ■, ikke besidder tilstrækkelige aktiver i den medlemsstat, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende, *til at den pågældende bøde eller tvangsbøde kan inddrives*.
2. *I tilfælde, der ikke er omfattet af denne artikels stk. 1, fastsætter medlemsstaterne, at den bistandssøgte myndighed i særlige tilfælde, hvor den virksomhed eller virksomhedssammenslutning, som bøden eller tvangsbøden skal inddrives hos, ikke er etableret i den medlemsstat, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende, kan fuldbyrde afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder, som den bistandssøgende myndighed har vedtaget efter artikel 13 og 16, når den bistandssøgende myndighed anmoder herom.*

Artikel 27 stk. 3, litra d), finder ikke anvendelse på dette stykke.

— ■

3. Den bistandssøgende myndighed kan udelukkende anmode om fuldbyrdelse *af en endelig afgørelse*.
4. Spørgsmål om forældelse *af adgangen til at inddrive bøder eller tvangsbøder* er underlagt medlemsstatens nationale ret, hvor den bistandssøgende *myndighed* er beliggende.

Artikel 27

Generelle principper for samarbejde

1. *Medlemsstaterne sikrer, at den bistandssøgte myndighed efterkommer de anmodninger, der er omhandlet i artikel 25 og 26, i overensstemmelse med den nationale ret i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende.*
2. *De anmodninger, der er omhandlet i artikel 25 og 26, skal efterkommes uden unødigt forsinkelse ved hjælp af et ensartet instrument, som skal ledsages af en kopi af den akt, der skal meddeles eller fuldbyrdes. Af et sådan ensartet instrument skal fremgå:*
 - a) *navn, kendt adresse på adressaten samt alle andre relevante oplysninger til identifikation af adressaten*

- b) et resumé af de relevante kendsgerninger og omstændigheder*
- c) et resumé af den vedlagte kopi af den akt, der skal meddeles eller fuldbyrdes*
- d) navn, adresse og andre kontaktoplysninger vedrørende den bistandssøgte myndighed og*
- e) den periode, inden for hvilken meddelelse eller fuldbyrdelse bør ske, f.eks. lovbestemte frister eller forældelsesfrister.*

3. *Ud over de krav, der er fastsat i denne artikels stk. 2, skal det ensartede instrument for så vidt angår anmodninger omhandlet i artikel 26 indeholde følgende:*

- a) oplysninger om den afgørelse, der hjemler ret til fuldbyrdelse i den medlemsstat, hvor den bistandssøgende myndighed er beliggende*
- b) datoen for, hvornår afgørelsen er blevet endelig*
- c) bødens eller tvangsbødens størrelse og*
- d) oplysninger, der viser, at den bistandssøgende myndighed har gjort sig rimelige bestræbelser på at fuldbyrde afgørelsen på sit eget område.*

4. *Det ensartede instrument, der hjemler ret til fuldbyrdelse foretaget af den bistandssøgte myndighed, udgør det eneste grundlag for fuldbyrdelsesforanstaltninger truffet af den bistandssøgte myndighed, med forbehold af kravene i stk. 2. Det behøver ikke at anerkendes, suppleres eller erstattes af en tilsvarende akt i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende. Den bistandssøgte myndighed træffer alle nødvendige foranstaltninger for at efterkomme denne anmodning, medmindre den bistandssøgte myndighed påberåber sig stk. 6.*
5. *Den bistandssøgende myndighed sikrer, at det ensartede instrument sendes til den bistandssøgte myndighed på det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende, medmindre den bistandssøgte myndighed og den bistandssøgende myndighed efter gensidig aftale og på grundlag af den konkrete sag aftaler, at det ensartede instrument kan sendes på et andet sprog. Hvis det kræves i henhold til national ret i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende, fremlægger den bistandssøgende myndighed en oversættelse af den akt, der skal meddeles, eller af den afgørelse, der hjemler ret til inddrivelse af den pålagte bøde eller tvangsbøde, til det officielle sprog eller et af de officielle sprog i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende. Dette berører ikke den bistandssøgte myndighed og den bistandssøgende myndigheds ret til gensidigt at aftale på grundlag af den konkrete sag, at denne oversættelse kan fremlægges på et andet sprog.*

6. *Den bistandssøgte myndighed er ikke forpligtet til at efterkomme en anmodning som omhandlet i artikel 25 eller 26, hvis:*

- a) anmodningen ikke opfylder kravene i nærværende artikel, eller*
- b) den bistandssøgte myndighed har en rimelig begrundelse, der viser, at efterkommelsen af anmodningen åbenlyst strider imod de grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, hvor der søges fuldbyrdelse.*

Hvis den bistandssøgte myndighed har til hensigt at afvise en anmodning om bistand, som omhandlet i artikel 25 eller 26, eller kræver yderligere oplysninger, skal den rette henvendelse til den bistandssøgende myndighed.

7. *Medlemsstaterne sikrer, at den bistandssøgende myndighed, hvis den bistandssøgte myndighed anmoder om det, afholder alle rimelige ekstra omkostninger fuldt ud, herunder oversættelses-, løn- og administrationsomkostninger, i forbindelse med iværksatte foranstaltninger som omhandlet i artikel 24 eller 25.*

8. *Den bistandssøgte myndighed kan få dækket alle omkostninger i forbindelse med iværksatte foranstaltninger som omhandlet i artikel 26 via de bøder eller tvangsbøder, den har inddrevet på vegne af den bistandssøgende myndighed, herunder oversættelses-, løn- og administrationsomkostninger. Hvis det ikke lykkes den bistandssøgte myndighed at inddrive bøderne eller tvangsbøderne, kan den forlange, at den bistandssøgende myndighed dækker de påløbne omkostninger.*

Medlemsstaterne kan frit fastlægge, at den bistandssøgte myndighed også kan søge omkostningerne ved fuldbyrdelse af sådanne afgørelser dækket af den virksomhed, som bøden eller tvangsbøden skal inddrives hos.

Den bistandssøgte myndighed inddriver de skyldige beløb i den valuta, der anvendes i den medlemsstat, hvor den er beliggende, i overensstemmelse med de love og administrative bestemmelser og procedurer eller praksis, der gælder i denne medlemsstat.

Den bistandssøgte myndighed skal om nødvendigt, i overensstemmelse med national ret og praksis i den medlemsstat, hvor den er beliggende, omregne bøderne eller tvangsbøderne til den valuta, der anvendes i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende, efter kursen på den dato, hvor bøderne eller tvangsbøderne blev pålagt.

Artikel 28

Tvister vedrørende anmodninger om meddelelse eller fuldbyrdelse af afgørelser om bødepålæg eller pålæggelse af tvangsbøder

1. Tvister henhører under de kompetente organers kompetence i den *medlemsstat*, hvor den bistandssøgende *myndighed* er beliggende, og er underlagt *retten* i denne *medlemsstat*, når de vedrører:
 - a) lovligheden af den akt, som skal meddeles i henhold til artikel 25, eller en afgørelse, der skal fuldbyrdes i henhold til artikel 26 *og*
 - b) lovligheden af *det ensartede instrument, der hjemler ret til fuldbyrdelse i den medlemsstat, hvor den bistandssøgte myndighed er beliggende*
2. Tvister vedrørende de fuldbyrdelsesforanstaltninger, der træffes i den medlemsstat, hvor den ■ *bistandssøgte myndighed* er beliggende, eller vedrørende gyldigheden af en meddelelse foretaget af den bistandssøgte myndighed, henhører under de kompetente organers kompetence i den medlemsstat, hvor den ■ *bistandssøgte* myndighed er beliggende, og *er* underlagt *den pågældende medlemsstats* ret.

KAPITEL VII FORÆLDELSESFRISTER

Artikel 29

Regler om forældelsesfrister for påleggelse af bøder og tvangsbøder

1. Medlemsstaterne sikrer, at forældelsesfristerne for de nationale konkurrencemyndigheders påleggelse af bøder eller tvangsbøder efter artikel 13 og 16 suspenderes **eller afbrydes** i hele det tidsrum, hvor nationale konkurrencemyndigheder i andre medlemsstater eller Kommissionen behandler håndhævelsessager om overtrædelse i forbindelse med den samme aftale, den samme vedtagelse inden for en sammenslutning eller den samme samordnede praksis eller anden adfærd, der er forbudt i henhold til artikel 101 eller 102 i TEUF.

Suspensionen **af forældelsesfristen eller afbrydelsen af forældelsesfristen henholdsvis gælder fra eller sker på** det tidspunkt, hvor **mindst én** virksomhed, som er genstand for håndhævelsessagen, får underretning om det første formelle efterforskningsskridt. Den **gælder for alle virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, der har deltaget i overtrædelsen.**

Suspensionen eller afbrydelsen ophører på den dag, hvor den berørte konkurrencemyndighed har afsluttet håndhævelsessagen, *ved at træffe en afgørelse som omhandlet i dette direktivs artikel 10, 12 og 13 eller i henhold til artikel 7, 9 eller 10 i forordning (EF) nr. 1/2003 eller har fastslået, at den ikke har grund til at forfølge sagen yderligere.* Denne suspensions *eller afbrydelses* varighed berører ikke de absolutte forældelsesfrister, der måtte gælde efter national ret.

2. Forældelsesfristen for *en national konkurrencemyndigheds* pålæggelse af bøder eller tvangsbøder suspenderes *eller afbrydes*, så længe en sag om *den pågældende* nationale konkurrencemyndigheds afgørelse verserer ved en appelret.
3. *Kommissionen sikrer, at underretningen om det første formelle efterforskningskridt fra en national konkurrencemyndighed i henhold til artikel 11, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1/2003 stilles til rådighed for de andre nationale konkurrencemyndigheder inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk.*

KAPITEL IX
ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 30

De nationale administrative konkurrencemyndigheders rolle ved de nationale retter

1. Medlemsstater, der både har udpeget en national administrativ konkurrencemyndighed **■** og en national retslig konkurrencemyndighed ***som ansvarlige for anvendelsen af artikel 101 og 102 i TEUF***, sikrer, at den nationale administrative konkurrencemyndighed kan indbringe en sag direkte for den nationale retslige konkurrencemyndighed.
2. I det omfang nationale retter prøver sager vedrørende afgørelser truffet af nationale konkurrencemyndigheder under ***udøvelse af beføjelserne i dette direktivs kapitel IV og artikel 13 og 16 vedrørende anvendelse af artikel 101 eller 102 i TEUF, herunder håndhævelse af bøder og tvangsbøder pålagt i den forbindelse***, sikrer medlemsstaterne, at den nationale administrative konkurrencemyndighed selv ***kan deltage*** som anklager, sagsøgte eller indstævnte, ***afhængig af omstændighederne***, og har de samme rettigheder som sådanne offentlige parter i sagen.

3. *De nationale administrative konkurrencemyndigheder har med de samme rettigheder som fastsat i stk. 2 beføjelse til at appellere:*
- a) *afgørelser truffet af nationale retter om afgørelser truffet af nationale konkurrencemyndigheder, jf. dette direktivs kapitel IV og artikel 13 og 16, vedrørende anvendelsen af artikel 101 eller 102 i TEUF, herunder håndhævelse af bøder og tvangsbøder pålagt i den forbindelse, og*
 - b) *afslag fra en national domstol om at give en forudgående godkendelse til at foretage en kontrolundersøgelse som omhandlet i dette direktivs artikel 6 og 7, for så vidt en sådan godkendelse er påkrævet.*

Artikel 31

Parternes aktindsigt og begrænsning af brugen af oplysninger

1. *Når en national konkurrencemyndighed forlanger, at en fysisk person fremlægger oplysninger på grundlag af de foranstaltninger, der er omhandlet i artikel 6, stk. 1, litra e), artikel 8 eller artikel 9, kan medlemsstaterne fastsætte, at de pågældende oplysninger ikke må bruges som bevis med henblik på at pålægge sanktioner over for **den pågældende** fysiske person **eller over for hans eller hendes nærmeste pårørende.***

2. *Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder, deres embedsmænd, ansatte og andre personer, der arbejder under disse myndigheders tilsyn, ikke videregiver oplysninger, der er erhvervet på grundlag af de i dette direktiv omhandlede beføjelser, og som ifølge deres natur er undergivet tavshedspligt, medmindre sådan videregivelse er tilladt i henhold til national ret.*
3. Medlemsstaterne sikrer, at alene **■ parterne i den relevante sag** gives adgang til redegørelserne med henblik på straflempelse eller forligsredegørelse og alene med det formål at udøve deres ret til forsvar **■**.
4. Medlemsstaterne sikrer, at den part, der har opnået aktindsigt *i den nationale konkurrencemyndigheds håndhævelsessags akter*, kun må anvende oplysninger, der stammer fra redegørelser med henblik på straflempelse eller forligsredegørelser, når det er nødvendigt for udøvelsen af retten til forsvar i sager ved nationale retter, der har direkte forbindelse til den sag, som der er givet aktindsigt i, og kun når sådanne sager vedrører:
- a) fordelingen mellem karteldeltagere af en bøde, som den nationale konkurrencemyndighed har pålagt dem med solidarisk hæftelse, eller

- b) prøvelse af en afgørelse fra en national konkurrencemyndighed om overtrædelse af artikel 101 *eller 102* i TEUF eller af bestemmelser i national konkurrenceret.

5. Medlemsstaterne sikrer, at følgende kategorier af oplysninger, som er indhentet af en part i forbindelse med en håndhævelsessag ved en national konkurrencemyndighed, ikke kan benyttes af den pågældende part i sager ved de nationale retter, før den nationale konkurrencemyndighed har afsluttet håndhævelsessagen i forhold til alle de parter, der er genstand for undersøgelsen ved at vedtage en afgørelse som omhandlet i artikel 10 eller 12 eller på anden vis har afsluttet sagen:

- a) oplysninger, som er udarbejdet af andre fysiske eller juridiske personer specifikt til brug for den nationale konkurrencemyndigheds håndhævelsessag ■
- b) oplysninger, som den nationale konkurrencemyndighed har udarbejdet og sendt til parterne i forbindelse med sin behandling af håndhævelsessagen, *og*
- c) *forligsredegørelser, der er trukket tilbage.*

6. Medlemsstaterne sikrer, at de nationale konkurrencemyndigheder kun udveksler redegørelser med henblik på straflempelse efter artikel 12 i forordning (EF) nr. 1/2003 enten:
- a) med ansøgerens samtykke, eller
 - b) når den nationale konkurrencemyndighed, der modtager *redegørelsen med henblik på* straflempelse, også har modtaget en ansøgning om straflempelse i forbindelse med den samme overtrædelse fra den samme ansøger som den nationale konkurrencemyndighed, der har videregivet *redegørelsen med henblik på* straflempelse, forudsat at det på det tidspunkt, hvor *redegørelsen med henblik på* straflempelse videregives, ikke er muligt for ansøgeren at trække de oplysninger tilbage, som den har givet den nationale konkurrencemyndighed, der har modtaget *redegørelsen med henblik på* straflempelse.

7. Den form, hvori redegørelserne med henblik på straflempelse er indgivet, jf. artikel 20, har ikke betydning for anvendelsen af nærværende artikels stk. 3-6.

Artikel 32

De nationale konkurrencemyndigheders antagelse af bevismateriale

Medlemsstaterne sikrer, at de former for bevismateriale, som kan antages af de nationale konkurrencemyndigheder, omfatter dokumenter, mundtlige erklæringer, *elektroniske meddelelser*, optagelser og alle andre genstande, der indeholder oplysninger, uanset *hvilken form de har, og* hvilket medie de er lagret på.

Artikel 33

Driften af Det Europæiske Konkurrencenetværk

1. Kommissionens omkostninger i forbindelse med vedligeholdelse og udvikling af det centrale informationssystem for Det Europæiske Konkurrencenetværk (Det Europæiske Konkurrencenetværks system) og i forbindelse med samarbejdet inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk afholdes over Den Europæiske Unions almindelige budget inden for de disponible bevillinger.
2. *Det Europæiske Konkurrencenetværk skal være i stand til at udvikle og, når det er relevant, offentliggøre bedste praksis og anbefalinger vedrørende spørgsmål om f.eks. uafhængighed, ressourcer, beføjelser, bøder og gensidig bistand.*

KAPITEL X

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 34

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den ... [to år efter dette direktivs ikrafttræden] ■ . De *underretter straks* Kommissionen *herom*.

Disse *foranstaltninger skal* ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan ■ henvisning. *Medlemsstaterne fastsætter de nærmere regler* for henvisningen.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale *retsforskrifter*, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 35

Revision

Senest den ... [seks år efter datoen for vedtagelse af dette direktiv] forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet en rapport om gennemførelsen og anvendelsen af direktivet. Når det er relevant, kan Kommissionen revidere direktivet og om nødvendigt fremsætte et lovgivningsforslag.

Artikel 36

Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Artikel 37

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den .

På Europa-Parlamentets vegne

Formand

På Rådets vegne

Formand

Erklæring fra Kommissionen

Europa-Kommissionen tager ordlyden af artikel 11 om midlertidige foranstaltninger som vedtaget af Europa-Parlamentet og Rådet til efterretning.

Midlertidige foranstaltninger kan være et vigtigt redskab for konkurrencemyndighederne til at sikre, at konkurrencen ikke skades under en igangværende undersøgelse.

Med henblik på at sætte konkurrencemyndighederne i stand til mere effektivt at håndtere udviklingen på markeder i hastig udvikling, giver Kommissionen tilsagn om at foretage en analyse af, om der er måder, hvorpå vedtagelsen af midlertidige foranstaltninger inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk kan forenkles inden for to år fra datoen for gennemførelsen af direktivet. Resultatet heraf fremlægges for Europa-Parlamentet og Rådet.
